

ЗБІРНИК
УКРАЇНСЬКИХ
НАРОДНИХ
ТАНЦІВ

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО "ГОВЕРЛЯ"
НЮ ЙОРК - ЗДА

1962

ЗБІРНИК УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНЦІВ

Упорядкував
П. ГРИГОР'ЄВ

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО "ГОВЕРЛЯ"
НЮ ЙОРК - ЗДА

1962

У цій книзі вміщено п'ять українських народних танців: «Веснянка», «Подільська», «Козачок», «Марина» та «Віз». У тексті багато малюнків і схем, що унаочнюють виклад. До кожного танцю додано ноти для музичного супроводу.

ВЕСНЯНКА

Хоровод «Веснянка» дуже поширений в Україні. Цей здебільшого плавний, ліричний танець виконується дівчатами. Проте є хороводи ігрові, в яких беруть участь і юнаки.

Особливо цікаві хороводи бувають на народних святах і гуляннях, коли їх виконують імпровізовано, перебудовуючи рисунки танцю за вказівками ведучого.

«Веснянка», в якій беруть участь самі дівчата, виконується в супроводі пісні. Танцюють її також у супроводі хору або музичних інструментів (баян, оркестр, рояль).

Починається хоровод простим танцювальним кроком. Часто в ньому зустрічаються такі рухи як «припадання», «бігунець» і ряд інших, характерних для українського народного танцю.

Даний хоровод, поставлений на народній основі, розраховано на 10 чоловік. Керівник може збільшити кількість виконавців, але бажано, щоб вона була парною.

Музичний розмір — $\frac{2}{4}$.

ОПИС ТАНЦЮ

Дівчата стають справа й зліва сцени, в останніх кулісах, по п'ятеро з кожного боку. Кожна п'ятірка береться за руки. У крайніх дівчат — перших і п'ятих — вільні руки на талії.

Композиційно танець побудований так, що під час його виконання (від початку і до кінця) у кожній п'ятірці є ведуча, яку в схемах позначають цифрою 1.

I фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. З останніх куліс правого й лівого боків обличчям до глядача одночасно виходять по п'ять дівчат. Ідуть вони простим танцювальним кроком, починаючи його з правої ноги. Обійшовши повне коло (рис. 1), стають у два самостійні кола (рис. 2) обличчям до центра. Руки їх з'єднані й опущені вниз. На останню чверть 16-го такту перша й п'ята виконавиці кожного кола подають одна одній руки.

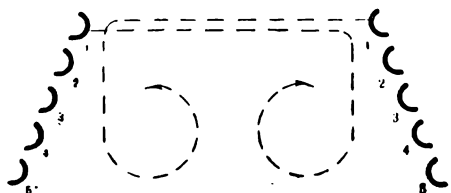

Рис. 1

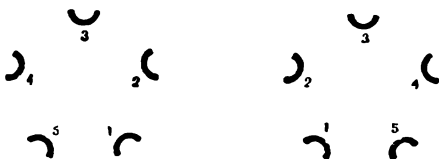

Рис. 2

II фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Вихідне положення — руки з'єднані й опущені, ноги в третій позиції, права нога попереду. Стоячи обличчям до центра; дівчата в обох колах одночасно виконують рух «припадання» на місці (на один такт — одне «припадання»). З'єднані руки поступово піднімаються вгору. Виконавши чотири рази «припадання», піднімають руки над головою. На наступні три такти дівчата виконують «припадання», не роз'єднуючи рук, і по-

вертаються всі направо. На 8-й такт виконуються три м'які «притупи». Усі стоять обличчям назовні кола (рис. 3).

Примітка: Під час повороту з'єднані руки, схрещуючись, опускаються поперед корпусу, права рука — зверху.

З 9-го по 16-й такти. Рух повторюється, але повертаються дівчата в лівий бік, виконуючи рух «припадання» з поворотом на 360°, і знову стають обличчям назовні кола. На 16-й такт виконують три «притупи», руки опускають і роз'єднують. При цьому перші номери кожної п'ятірки повинні бути в центрі, на авансцені (рис. 3).

Рис. 3

III фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Перші номери дівчат справа й зліва прямують уперед, до центра авансцени, решта, зберігаючи дистанцію, йде за ведучими. Руки опущені і злегка відведені від корпусу. Дійшовши до центра, перша дівчина, що йде справа від глядача, проходить першою в лівий бік від нього, а перша дівчина зліва від глядача проходить позаду в правий бік від нього. Решта йде за першими номерами, причому дівчата, які прямують до

центра справа від глядача, проходять, через одну, попереду дівчат, що йдуть зліва (рис. 4).

Рис. 4

Обійшовши по сцені, як зазначено пунктиром на рис. 4, ведучі зустрічаються у глибині сцени обличчям одна до одної. Продовжуючи йти, вони виконують «шен» так: подають одна одній праві руки, міняються місцями, зустрічаються, таким чином, обличчям з другими номерами і подають їм ліві руки, третім — праві руки, четвертим — ліві і т. д.

Одна п'ятірка, виконавши «шен» з усіма дівчатами іншої п'ятірки, продовжує йти до центра авансцени. Наприкінці 16-го такту утворюється спільне коло. Усі зупиняються парами, обличчям одна до одної, руки — на талії. (рис. 5).

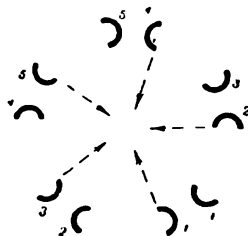

Рис. 5

IV фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Вихідне положення — третя позиція, ліва нога попереду, руки опущені і трохи відхилені від корпусу.

На сім тактів рухом «припадання» дівчата через одну, як позначено пунктиром на рис. 5, йдуть до центра кола. На 8-й такт виконують «притуп».

Одночасно п'ять дівчат, які не йдуть до центра кола, міняються місцями: перша й третя, що знаходяться справа від глядача, йдуть назустріч одна одній і подають праві руки. Не роз'єднуючи рук, обходять коло за рухом годинникової стрілки і повертаються на свої місця. Друга й четверта виконують те саме. П'ята, що знаходиться у глибині сцени, самотійно, рухом «припадання», виконує поворот на місці. Опущені вниз і трохи відведені від корпусу руки притримують кінці стрічок (рис. 6).

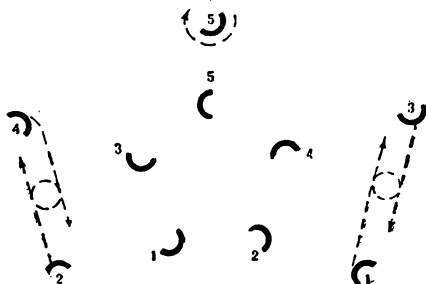

Рис. 6

З 9-го по 16-й такти. Дівчата, що знаходяться в центрі (рис. 6), тим самим рухом «припадання» повертаються на свої місця, не змінюючи положення корпусу, але «припадання» виконують з другої ноги (третя позиція, права нога попереду). П'ять дівчат зовнішнього кола, які мінялися місцями, проходять на свої місця і стають правим плечем до центра кола.

Отже, дві п'ятірки — внутрішнього й зовнішнього кіл — одночасно йдуть рухом «припадання» протягом семи тактів: дівчата зовнішнього кола — правим плечем до центра, а дівчата внутрішнього кола — правим плечем від центра (рис. 7). На 16-й такт усі виконують «при-

туп» і кладуть руки на талію. Наприкінці 16-го такту знов утворюються два кола (рис. 8).

Рис. 7

V фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. П'ять дівчат внутрішнього кола подають одна одній руки, піднімають їх угору і рухаються проти годинникової стрілки. Наприкінці 8-го такту приходять знову на свої місця. Одночасно п'ять дівчат зовнішнього кола, обличчям до центра кола, беруться за руки і йдуть у протилежний бік, тобто за рухом годинникової стрілки, як позначено пунктиром на рис. 8.

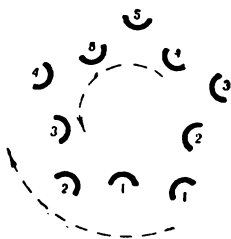

Рис. 8

З 9-го по 16-й такти. Пройшовши колом вісім тактів, усі стають на свої місця. Вихідне положення фігури: на 9-й такт дівчата внутрішнього кола роз'єднують руки і, повернувшись через праве плече, зустрічаються обличчям з дівчатами зовнішнього кола. Кожна дівчина внутрішнього кола подає руки дівчині зовнішнього кола. Побравшись за руки по двоє, йдуть на сім тактів простим кроком, розширюючи коло за рухом годинникової стрілки (рис. 9). Наприкінці 16-го такту утворюється одне спільне коло, в якому всі стоять обличчям до центра (див. рис. 10).

Рис. 9

VI фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Дівчата п'ятірками беруться за руки. У перших і п'ятих кожної лінії руки на талії.

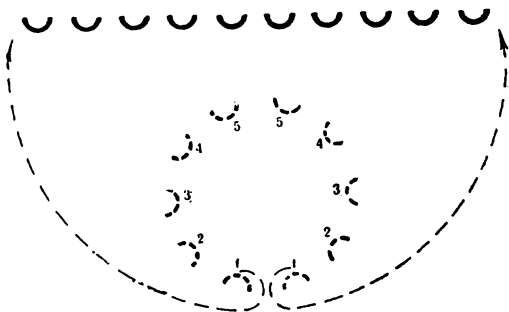

Рис. 10

Ті, що справа від глядача, танцювальним кроком ідуть у правий бік, а ті, що зліва,— в лівий. На 1-й такт п'ять дівчат, що справа від глядача, піднімають угору з'єднані руки і вся лінія повертається наліво. Ліву руку, яка з'єднана з правою рукою першої дівчини і знаходиться вгорі, друга дівчина опускає над головою, попереду першої дівчини. Те саме роблять третя, четверта, п'ята виконавиці.

Дівчата, що зліва від глядача, виконують те саме, тільки, піднявши руки, повертаються направо і опускають праві з'єднані руки.

Слідом за своїми першими п'ятірки дівчат ідуть у глибину сцени. На останню чверть 16-го такту всі роз'єднують руки і стають обличчям до глядача (рис. 11).

VII фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Танцювальним кроком дівчата прямують вперед на авансцену, утворюючи «зірочку» так: п'ята дівчина, що знаходиться зліва від глядача, за на-

прямом руху виходить попереду четвертої, що стоїть поряд, третя дівчина — попереду другої і т. д.

Наприкінці 4-го такту на авансцену йдуть уже дві лінії по п'ять дівчат у кожній (рис. 11). Руки в усіх опущені і трохи відхилені від корпусу.

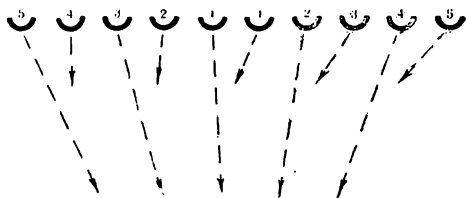

Рис. 11

Наприкінці 8-го такту дівчата першої лінії з'єднують праві руки в центрі кола. Дівчата другої лінії, які йшли за ними, подають їм праві руки, а ті подають їм ліві, і наприкінці 8-го такту утворюється спільна «зірочка» (рис. 12)

Рис. 12

VIII фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Прийшовши в «зірочку», всі, зберігаючи дистанцію, танцювальним кроком просуваються за рухом годинникової стрілки. У крайніх ліві вільні руки лежать на талії. На 8-й такт усі парами, не порушуючи спільної «зірочки», міняються місцями: дівчата, в яких праві руки були з'єднані в центрі, опускають їх і кладуть на талію (ліві руки з'єднані з правими крайніх дівчат і піднесені вгору). Повертаючись, вони йдуть проти руху годинникової стрілки і стають на місця дівчат, які були крайніми. Водночас крайні дівчата проходять під піднятими руками лівим плечем до центра і утворюють «зірочку».

З 9-го по 12-й такти. Зберігаючи «зірочку», всі йдуть у зворотний бік. На 12-му такті (рис. 13) з'єднані в центрі, на «зірочці», руки дівчата роз'єднують і кладуть на талію.

З 13-го по 16-й такти. Усі дівчата, стоячи парами, піднімають з'єднані руки, вільні руки — на талії. Дівчата внутрішнього кола — четверта, друга, перша, третя, п'ята на два такти йдуть під руки, всередину, трохи відступаючи назад. На наступні два такти цей же рух виконують п'ята, третя, перша друга й четверта дівчата зовнішнього кола (рис. 13).

Рис. 13

Отже, наприкінці 16-го такту всі стають півколом, обличчям до глядача (рис. 14).

Рис. 14

IX фігура (16 тактів)

З 1-го по 4-й такти. Стоячи півколом, дівчата рухом «припадання» міняються місцями: четверта, друга, перша, третя й п'ята проходять попереду п'ятої, третьої, першої, другої і четвертої. На три такти виконують «припадання», руки опущені і трохи відхилені від корпусу. На 4-й такт усі роблять м'який «притуп» і кладуть руки на талію. Під час переходу «припаданням» голови дівчат звернені одна до одної.

З 5-го по 8-й такти. Знову всі міняються місцями, але попереду проходять дівчата, які на перші чотири такти проходили позаду.

З 9-го по 12-й такти. Знову міняються місцями.

З 13-го по 16-й такти. Знову міняються місцями і стають у вихідне положення (рис. 14).

X фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Перші номери дівчат прямують на авансцену. За кожною з них, обличчям до глядача, йдуть одна за одною дівчата відповідної п'ятірки. Опущені руки притримують кінці стрічок. Наприкінці 8-го такту утворюються дві лінії, по п'ять дівчат у кожній. На останню чверть 8-го такту всі кладуть руки на талію (рис. 15).

З 9-го по 12-й такти. Дівчата, не порушуючи ліній, знову міняються місцями «припаданням», як показано пунктиром на рис. 15, причому ті, що знаходяться справа від глядача, проходять першими.

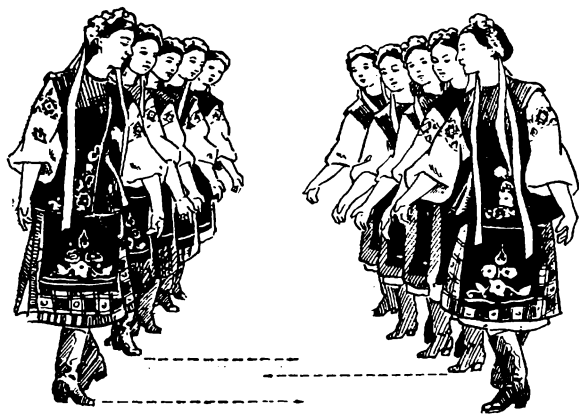

Рис. 15

З 13-го по 16-й такти. Знову міняються місцями рухом «припадання». Наприкінці 16-го такту стають у вихідне положення (рис. 15).

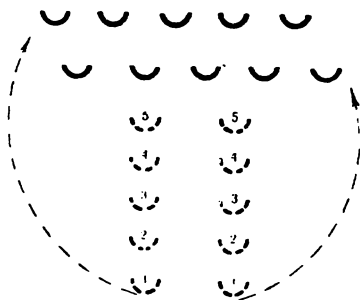

Рис. 16

XI фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Обидві лінії розходяться вправо й вліво (пунктир на рис. 16). Кожні п'ятеро дівчат беруться за руки. У перших і п'ятих вільні руки на талії. Наприкінці 16-го такту обидві лінії проходять у глибину.

сцени, обличчям до глядача (рис. 16). Розміщуються так, щоб дівчата другої лінії були в проміжках між дівчатами першої лінії.

XII фігура (8 тактів)

З 1-го по 2-й такти. Перша лінія піднімає з'єднані руки вгору. Дівчата другої лінії, трохи нахиливши корпус, проходять у «ворітця» першої, починаючи крок з правої ноги. Пройшовши чотирма невеликими кроками трохи вперед, з'єднують руки і теж утворюють «ворітця».

З 3-го по 4-й такти. Проходять у «ворітця» ті дівчата, що стоять у другій лінії.

З 5-го по 6-й такти. Проходять у «ворітця» дівчата першої лінії.

З 7-го по 8-й такти. Знову проходять у «ворітця» дівчата другої лінії, але руки не піднімають угору, а, з'єднуючи їх, опускають униз. Лінія дівчат, які залишилися позаду тих, що пройшли, з'єднаними руками ніби накривають дівчат першої лінії, через одну. Отже, наприкінці 8-го такту всі стають в одну лінію і виконують разом невеликий уклін. Руки схрещені й опущені вниз. На цьому танець закінчується.

Може бути і інший фінал. Наприклад, дівчата йдуть у куліси по п'ять у кожний бік.

ОПИС РУХІВ

«Припадання»

На «раз» — зробити невеликий, злегка «виворотний», боковий крок правою ногою вправо, на всю ступню, трохи присідаючи. Ліва нога відривається від підлоги і наближає ступню ззаду до правої ноги, трохи нижче кісточки; коліно злегка зігнуте і спрямоване вбік, підйом вільний.

На «і» — ліва нога опускається позаду правої ноги на півпальці, злегка випрямляючись у коліні.

На «два» — повторення руху, виконуваного на «раз».

На «і» — повторення руху, виконуваного на «і».

ВЕСНЯНКА

Український народний хоровод

Муз. А. Коломійця.

Поволі, широко

The musical score is written for piano accompaniment in 2/4 time, key of B-flat major. It consists of four systems of music. The first system includes dynamic markings *tr* and *mf*. The second system includes *poco riten.*. The third system includes *a tempo* and *M* (marcato). The fourth system includes *B* (forte) and *M* (marcato). The score is written in a style typical of early 20th-century Ukrainian folk music arrangements.

ПОДІЛЬСЬКА полька

Рухи, що входять до цієї хореографічної композиції, характерні для українського танцю. На основі їх і поставлено **ПОДІЛЬСЬКУ** польку», різноманітну й цікаву своїм рисунком, в якому збережено колорит узору українського танцю.

Виконується танець самими дівчатами, чітко й весело. Темп його в першій половині помірний, в другій — прискорюється, але не доводиться до швидкого.

Музичний супровід — троїста музика різноманітного складу.

ОПИС ТАНЦЮ

Перед початком танцю дівчата, з'єднавши руки нахрест, стають парами в останній кулісі, зліва від глядача. Пари стоять одна за одною на певній дистанції.

Музиканти за кулісами (три чоловіка) починають грати польку і виходять на сцену, прямуючи до центра авансцени, а потім переміщуються вліво від глядача, до першої куліси. Усе це вони повинні зробити за шістнадцять тактів музичної фрази. На початку нової музичної фрази дівчата виходять на сцену.

1 фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Пара за парою, зберігаючи дистанцію, дівчата йдуть «змінним кроком», починаючи його з правої ноги. Обійшовши повне коло (рис. 1), в кінці 16-го такту стають у вихідне положення (рис. 2). Перша пара на кінець 16-го такту приходить у центр авансцени і стає за шостою парою.

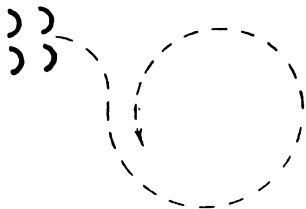

Рис. 1

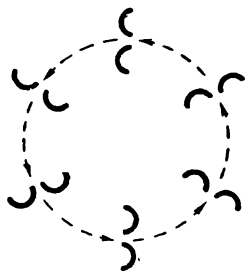

Рис. 2

На останню чверть 16-го такту дівчата піднімають праві з'єднані руки над головою, а ліві кладуть на талію і стають обличчям у напрямі, позначеному на рис. 2.

II фігура (16 тактів)

З 1-го по 16 такти. Усі танцюючі йдуть «змінним кроком» у напрямі, позначеному на рис. 2 пунктиром. Дівчата внутрішнього кола рухаються трохи вправо, а зовнішнього кола — в цей же час виконують поворот під руками вправо.

На 16-й такт музичної фрази всі виконують «притупи» і знову з'єднують руки навхрест, як на початку танцю.

Примітка: На шістнадцять тактів музичної фрази дівчата повинні обійти коло так, щоб перша пара була в центрі авансцени.

III фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Тримаючи з'єднані руки навхрест, дівчата парами проходять повне коло до своїх місць і наприкінці 16-го такту, роз'єднавши руки, стають обличчям одна до одної. Ті, що були у внутрішньому колі, стають спиною до його центра, а дівчата зовнішнього кола — обличчям до центра (рис. 3).

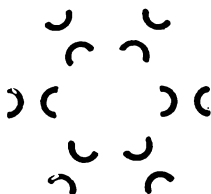

Рис. 3

Стоячи парами на відстані витягнутих рук, дівчата внутрішнього кола подають руки дівчатам зовнішнього кола.

IV фігура (16 тактів)

З 1-го по 2-й такти. Не роз'єднуючи рук, дівчата зовнішнього кола починають з правої ноги крок управо і на один такт приставляють до неї ліву ногу, а на другий такт виконують три «притупи». Дівчата внутрішнього кола виконують той самий рух, починаючи його в свій правий бік.

З 3-го по 4-й такти. Виконується той самий рух, тільки в інший бік, тобто вліво. На останню чверть 4-го такту всі стають у вихідне положення IV фігури, обличчям одна до одної, і беруться під праві руки, а ліві опускають вниз, трохи відвівши їх від корпусу (рис. 4).

Рис. 4

З 5-го по 8-й такти. Починаючи рух з правої ноги, дівчата «змінним кроком» проходять два повні кола. Наприкінці 8-го такту знову стають на свої місця і беруться за руки, як на початку IV фігури.

З 9-го по 16-й такти. Повторюється рух перших восьми тактів. На останню чверть 16-го такту дівчата піднімають угору праві з'єднані руки, а ліві кладуть собі на талію.

V фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Виконуються повністю рухи II фігури, але дівчата проходять півкола. Наприкінці 8-го такту перша пара проходить у глибину сцени. На останню чверть 8-го такту всі знову беруться за руки навхрест попарно (рис. 5).

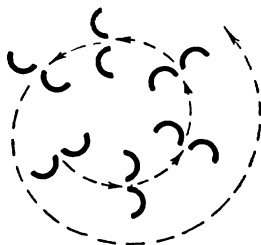

Рис. 5

З 9-го по 16-й такти. Дівчата продовжують іти по колу, і наприкінці 16-го такту перша пара приходить у центр авансцени. Решта пар розміщується по колу, зберігаючи дистанцію.

VI фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Усі прямують за провідною парою, як позначено пунктиром на рис. 5, і стають півколом у глибині сцени, обличчям до глядача. Руки дівчат з'єднані, а в крайніх лежать на талії (рис. 6).

Рис. 6

VII фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Стоячи півколом у глибині сцени і тримаючись за руки, дівчата на сім тактів музики виконують дуже стримано рух «тинок» (па-де-баск), а на 8-й такт — три легенькі «притупи». Починають «тинок» з правої ноги. Цим рухом усі переміщуються трохи вперед, зберігаючи півколо (рис. 6).

Під час руху з'єднані руки поступово піднімаються так, щоб наприкінці 8-го такту кисті їх були на рівні плечей. Разом з тим відстань між виконавицями поступово зменшується, і наприкінці 8-го такту вони, зберігаючи півколо, стоять щільно, плечем до плеча.

З 9-го по 16-й такти. Рухом «тинок» (па-де-баск) правої ноги дівчата відходять спиною на сім тактів музики і стають у вихідне положення фігури VII. З'єднані руки вони поступово опускають. На 16-й такт усі водночас роз'єднують руки і кладуть на талію.

VIII фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Дівчата, через одну (рис. 7), виконуючи початий з правої ноги «змінний крок», прямують до центра авансцени. Праві руки з'єднують, утворюючи «зірочку», і продовжують іти за рухом годинникової стрілки (рис. 7). Ліві руки під час виконання «зірочки» лежать на талії.

Рис. 7

Обійшовши повне коло, повертаються на свої місця. Дівчата, які залишилися стояти на місці, легенько плескають у долоні на кожну сильну долю музичного такту.

З 9-го по 16-й такти. До центра сцени прямують «змінним кроком» інші дівчата, які на перші вісім тактів музики залишалися стояти на місці. У центрі вони з'єднують на «зірочку» ліві руки і йдуть проти руху годинникової стрілки. Перші шестеро плескають у долоні, а потім ідуть вперед простими кроками і, ніби замикаючи «зірочку», утворюють коло, стоячи обличчям до його центра.

Дівчата, що виконують «зірочку», обходять коло і зупиняються в центрі сцени, не роз'єднуючи рук. Наприкінці 16-го такту до них підходять ті, що рухалися вперед, і кожна подає своїй парі ліву руку. З'єднавшись у спільну «зірочку», всі продовжують рух.

Примітка: Дівчата внутрішнього кола подають дівчатам, що до них підійшли, свої праві руки. Вільні руки в крайніх дівчат лежать на талії.

IX фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Піднявши вгору з'єднані руки, дівчата продовжують іти проти руху годинникової стрілки. Крайні, руки яких на талії, йдуть у повороті (рис. 8), не опускаючи рук. Наприкінці 16-го такту, роз'єднуючи

Рис. 8

руки, утворюють два кола. Для цього дівчата, в яких руки з'єднані на «зірочці», опускають їх і водночас повертаються вправо, а ті, що йшли крайніми, повертаються вліво і з'єднують руки, стаючи обличчям до центра кола. Таким чином, в обох колах дівчата стоять обличчям одна до одної (рис. 9).

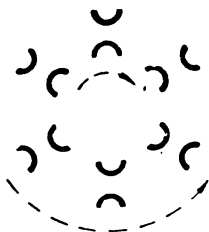

Рис. 9

X фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Тримаючись за руки, дівчата на сім тактів музики йдуть «змінним кроком» по колу в різні боки: внутрішнє коло переміщується за рухом годинникової стрілки, зовнішнє — проти руху годинникової стрілки (рис. 9). На 8-й такт усі виконують три «притупи».

З 9-го по 16-й такти. Зробивши три «притупи» на 8-й такт музики, обидва кола дівчат йдуть «змінним кроком» у протилежні боки: внутрішнє коло — проти руху годинникової стрілки, зовнішнє — за рухом годинникової стрілки.

На 16-й такт дівчата знову виконують три «притупи» і, не роз'єднуючи рук, стають кожна з своєю парою, обличчям одна до одної.

XI фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Тримаючись за руки, дівчата зовнішнього кола м'яко, ніби підтанцьовуючи на трохи зігнутих колінах, виконують «притупи». На авансцені перша (справа від глядача) і шоста (зліва від глядача) роз'єднують руки і кладуть їх на талію. Легенькими «притупами» дівчата зовнішнього кола відступають спиною назад, зберігаючи півколо, і приходять у глибину сцени.

Дівчата внутрішнього кола, які стоять обличчям назовні, тримаючись за руки, під час відходу дівчат зовнішнього кола виконують на вісім тактів «притупи» з підтанцьовуванням на місці.

На рис. 10 відхід дівчат зовнішнього кола позначено пунктиром.

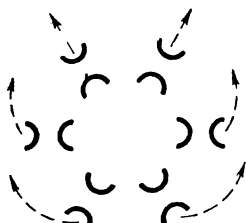

Рис. 10

З 9-го по 16-й такти. Дівчата зовнішнього кола, які прийшли в півколо на перші вісім тактів XI фігури, виконують «притупи» на місці. Дівчата внутрішнього кола, які стоять обличчям назовні, утворюють попереду них друге півколо. Для цього крайні перша та шоста, які знаходяться в глибині сцени, роз'єднують руки і йдуть, як позначено пунктиром на рис. 11. Решта відступає спиною назад і наприкінці 16-го такту так само утворює півколо.

Рис. 11

Отже, наприкінці 16-го такту всі утворюють два півкола, стоячи в них обличчям до глядача (рис. 12).

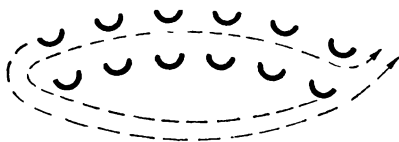

Рис. 12

ХІІ фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Дівчата роз'єднують руки, кладуть їх на талію і йдуть «змінним кроком» за ведучими (рис. 12). Наприкінці 15-го такту стають у дві лінії по діагоналі, обличчям до останньої куліси справа від глядача, а на 16-й такт усі повертаються через праве плече і стають обличчям до першої куліси зліва від глядача (рис. 13).

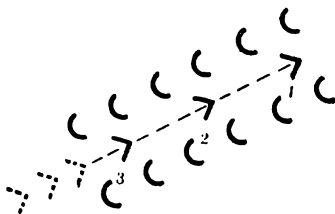

Рис. 13

ХІІІ фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Дівчата, роблячи на місці легкі «притупи», всю увагу звертають на музикантів, які йдуть до правої останньої куліси, ніби виходячи в напрямі, позначеному на рис. 13 пунктиром. Ідуть вони на великій дистанції один від одного так, щоб наприкінці 16-го такту стати на місця, позначені на рис. 13 цифрами 1, 2 і 3. На 16-й такт четвірки дівчат, роблячи три «притупи», з'єднують руки і таким чином утворюють коло навкруги музикантів, ніби не пускаючи їх (рис. 14).

Рис. 14

XIV фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. На сім тактів музичної фрази дівчата «змінним кроком» ідуть навколо музикантів за рухом годинникової стрілки (рис. 14). На 8-й такт, не роз'єднуючи рук, виконують три «притупи».

З 9-го по 16-й такти. Усі дівчата йдуть у протилежний бік, тобто проти руху годинникової стрілки. На 16-й такт виконують три «притупи», роз'єднують руки і кладуть їх на талію.

XV фігура (вихід)

З 1-го по 24-й такти. Музиканти, побачивши, що дівчата їх не пропускають, повертаються назад (рис. 15) і один за одним ідуть у першу кулісу зліва від глядача. Коли третій музикант трохи пройде вперед, за ним іде пара дівчат, яка стояла першою біля правої (від глядача) останньої куліси. Як тільки вони проминуть другу пару, вона йде за ними і т. д.

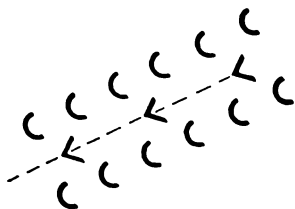

Рис. 15

ОПИС РУХІВ

РУХ № 1

«Змінний крок» .

Вихідне положення — ноги в третій позиції, права нога попереду.

На «раз» — крок вперед правою ногою.

На «і» — невеликий крок вперед лівою ногою.

На «два» — невеликий крок вперед правою ногою.

На «і» — пауза.

Той самий рух виконується з лівої ноги.

РУХ № 2

«Тинок» (па-де-баск)

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — злегка присісти всією ступнею лівої ноги, піднімаючи невисоко вперед праву ногу, вільну в коліні. Потім починаються перескоки з лівої ноги на праву. В момент перескоку права нога злегка відводиться вправо, описуючи в повітрі невелику дугу.

На «раз» — перескік на праву ногу вперед і трохи вправо, коліно злегка зігнуте. Ліва нога невисоко піднімається вперед, коліно вільне, підйом витягнутий, але не напружений.

На «і» — переступити лівою ногою на півпальця попереду і навхрест правої ноги.

На «два» — переступити на місці правою ногою, злегка згинаючи її в коліні, і поставити позаду лівої ноги на всю ступню. Ліву ногу підняти невисоко вперед.

На «і» — перескік з правої ноги на ліву.

Так само рух виконується з другої ноги.

ПОДІЛЬСЬКА полька

Муз. М. Полянського

Рухливо

Кларнет

Бубон

Баян.

This section of the musical score consists of eight measures. It features a treble and bass staff system. The treble staff contains a melodic line with various ornaments, including grace notes and trills. The bass staff provides harmonic support with chords and moving lines. Fingering numbers (6, 7, 5) are indicated for specific notes in the bass staff. The key signature has one flat, and the time signature is 2/4.

Рухливо

This section of the musical score consists of four measures, starting with a forte (f) dynamic marking. It continues the melodic and harmonic themes from the previous section. The treble staff features a more active melodic line with trills and grace notes. The bass staff continues with harmonic accompaniment. Fingering numbers (1, 2) are shown at the end of the section. The key signature remains one flat, and the time signature is 2/4.

МАРИНА

Своїм характером це хоровод. Виконується він м'яко, плавно, лірично.

Танцюючи навколо гілки дерева — «мариний», дівчата співають пісню. Гілка має бути вища від зросту дівчат на 40—50 см. Вниз її закріплюють у хрестовину, щоб можна було поставити на підлогу. Таке деревце нагадує собою вишню, але листя на ньому трохи більшого розміру.

У танці можуть брати участь 12—14—16 і більше дівчат. Даний варіант запису розрахований на 12 виконавиць. Музичний розмір — $\frac{4}{4}$.

ОПИС ТАНЦЮ

На сцені, зліва від глядача, на пагорку сидять шість дівчат, які без музичного супроводу тихо наспівують українську народну пісню «В кінці греблі шумлять верби» (один куплет). Співаючи, дівчата плетуть вінки на задалегідь виготовлених і частково обвитих квітами дерев'яних обручах діаметром 25 — 30 см.

Коли ця група закінчує співати перший куплет, з останньої куліси, справа від глядача, під акомпанемент баяна, що грає мелодію «Марини», виходить друга група з шести дівчат, які прямують до центра сцени. Дівчата несуть зелену гілку, піднімаючи її так, що руки знаходяться трохи вище рівня плечей.

Група дівчат, що плела вінки, побачивши дівчат, які несуть «марину», йде їм назустріч. У центрі всі разом устанавлюють гілку на підлозі, прикрашають її вінками, квітами і стрічками. Усе це слід зробити за десять тактів музичної фрази. На 11—12-му тактах дівчата повільно розходяться і, побравшись за руки, стають навколо «марини» обличчям до центра (рис. 1).

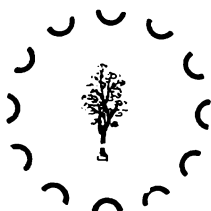

Рис. 1

І фігура (на 4 такти)

З 1-го по 2-й такти. Починається пісня. Дівчата, побравшись за руки, утворюють коло, в середині якого стоїть «марина». Усі вони разом починають крок з правої ноги. На один такт роблять чотири кроки, йдучи проти руху годинникової стрілки. Наприкінці останньої чверті 1-го такту роз'єднують руки і опускають їх униз, трохи відводячи вбік від корпусу, долонями назовні.

На першу чверть 2-го такту роблять крок правою ногою до центра кола, в напрямі «марини». Корпус при цьому трохи нахилиють вперед, руки опускають так, ніби зривають на землі квітку.

На другу чверть 2-го такту, випрямляючи корпус, піднімають руки вгору, ніби кладуть квіти на «марину», і приставляють водночас ліву ногу до правої.

На третю й четверту чверті 2-го такту, повертаючись через праве плече, як показано пунктиром на рис. 2, роблять крок правою ногою від центра назовні кола і приставляють ліву ногу до правої. Руки відводять убік трохи нижче плечей.

Рис. 2

З 3-го по 4-й такти. Повністю повторюються рухи перших двох тактів. Починаючи їх, усі дівчата стоять обличчям назовні кола. На 3-й такт, побравшись за руки, йдуть по колу за рухом годинникової стрілки. Крок правсю ногою на першу чверть 4-го такту і поворот виконують так, як показано пунктиром на рис. 3. Наприкінці 4-го такту стають у вихідне положення, як на початку фігури.

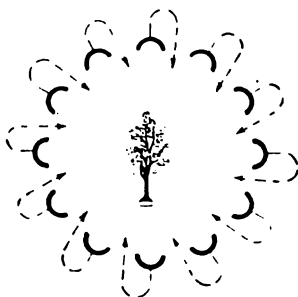

Рис. 3

II фігура (на 4 такти)

З 5-го по 6-й такти. Виконавиці стоять обличчям до центра кола, руки з'єднані. На 5-й такт усі разом роблять крок з правої ноги, йдучи проти руху годинникової стрілки. На останню чверть 5-го такту роз'єднують руки.

На 6-й такт усі повертаються рухом «припадання» за годинниковою стрілкою. Вихідне положення — третя позиція, права нога попереду. Під час повороту на місці кожна дівчина самостійно піднімає роз'єднані руки над головою і проводить ними спершу по вінку, ніби поправляючи його, а потім по стрічках.

На останню чверть 6-го такту, зробивши повний (на 360°) поворот на місці, зупиняються обличчям до центра кола, знову побравшись за руки.

З 7-го по 8-й такти. Повністю повторюються рухи 5-го й 6-го тактів, тільки всі дівчата йдуть у протилежний бік, тобто за рухом годинникової стрілки, а поворот на місці «припаданням» виконують проти годинникової стрілки. Вихідне положення — третя позиція, ліва нога попереду.

III фігура (на 4 такти)

З 9-го по 12-й такти. Дванадцять дівчат, що знаходяться в колі, розділяються на дві групи по шість у кожній і, починаючи з правої ноги, розходяться простими кроками в різні боки (*рис. 4*). Ідуть вони одна за одною,

Рис. 4

слідом за першою (ведучою). Руки під час руху опущені вниз і трохи відведені від корпусу долонями назовні. Можна взяти кінці стрічок у руки і теж відвести їх трохи вбік.

Розходячись, дівчата утворюють дві «зірочки». Справа від глядача шість дівчат з'єднують на «зірочку» свої ліві руки, зліва — з'єднують праві. Вільні руки продовжують притримувати кінці стрічок.

Кожна група дівчат проходить по одному колу. На 12-й такт музичної фрази стають у дві лінії попереду «марини», обличчям до глядача. Шлях їх руху позначено на рис. 5 пунктиром.

Примітка: Шість дівчат, що справа від глядача, рухаються в «зірочці» проти годинникової стрілки, інші шість — за годинниковою стрілкою.

Рис. 5

IV фігура (на 4 такти)

З 1-го по 2-й такти. Дівчата стають попереду «марини» у дві лінії, по шість у кожній, обличчям до глядача (рис. 6).

Рис. 6

Ті, що стоять у другій лінії, беруться за руки і піднімають їх над головою, утворюючи «ворітця». Перша група виконавиць у цей же час, повернувшись лівим плечем до глядача і починаючи крок з правої ноги, обходить дівчат другої лінії, як показано пунктиром на рис. 6. Наприкінці останньої чверті 2-го такту дівчата першої лінії стають у вихідне положення початку IV фігури і, побравшись за руки та піднявши їх угору, утворюють «ворітця»:

З 3-го по 4-й такти. Повторюючи рухи перших двох тактів, дівчата другої лінії обходять перший ряд (рис. 7). Наприкінці 4-го такту всі стають у дві лінії, обличчям до глядача (рис. 8).

Примітка: Під час виконання IV фігури дівчата, що стоять скраю (зліва й справа від глядача), кладуть вільні руки собі на талію.

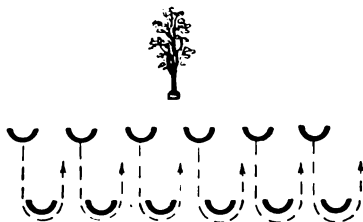

Рис. 7

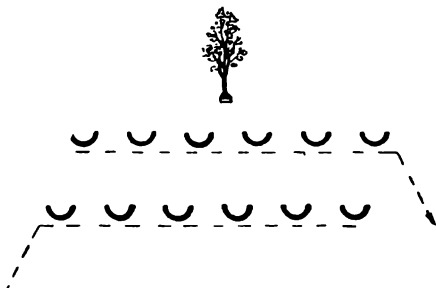

Рис. 8

V фігура (на 4 такти)

З 5-го по 8-й такти. Піднявши з'єднані руки над головою, дівчата обох ліній розходяться в різні боки (рис. 8) і наприкінці 8-го такту стають по діагоналях (рис. 9).

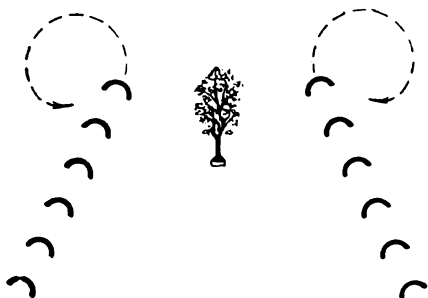

Рис. 9

Протягом 8-го такту всі на місці повертаються в різні боки: ті, що стоять справа від глядача,—направо, а ті, що зліва, повертаються наліво. Отже, вони стають одна за одною, впівоборота до глядача.

Дівчата, які стоять справа від глядача, кладуть ліву руку собі на праве плече, а праву — на праве плече дівчини, що стоїть попереду. Таким чином утворюється «плетінь».

Примітка: Утворюючи «плетінь», кожна перша дівчина в першій і другій лініях кладе вільну руку собі на талію.

VI фігура (на 4 такти)

З 9-го по 12-й такти. Усі розходяться в різні боки (рис. 10) і в процесі руху утворюють два кола — справа й зліва від глядача. Ведучі обох груп наближаються до дівчат, які замикають їх шестірку, і таким чином утворюють незамкнене коло, а потім виводять дівчат у дві лінії по діагоналі (рис. 11).

Рис. 10

Рис. 11

VII фігура (на 12 тактів)

З 1-го по 4-й такти. Обидві лінії дівчат, що знаходяться по боках «марини», рухаються навколо неї (рис. 11). Та лінія, що на початку фігури знаходиться зліва від глядача, проходить ближче до дерева, і кожна дівчина,

не зупиняючись, знімає з нього лівою рукою один вінок. На останню чверть 4-го такту, після обходу «марини», виконавці рухаються зліва й справа від «марини».

З 5-го по 8-й такти. Дівчата проходять попереду «марини», прямуючи по діагоналі. Перша дівчина справа від глядача йде першою в лівий бік, а перша дівчина, що зліва від глядача, — в правий бік. Так, через одну, проходить і решта дівчат (див. пунктир на рис. 12).

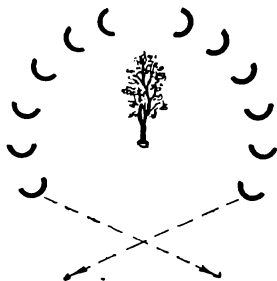

Рис. 12

З 9-го по 12-й такти. Перші (ведучі) дівчата, дійшовши до перших куліс справа й зліва від глядача, прямують до авансцени. Кожна з тих, що йдуть зліва від глядача, тримає вінок у лівій руці і, зустрівшись у центрі авансцени з дівчиною, яка йде з правого боку, продовжує рухатися з нею в парі у глибину сцени. Обнявши одна одну за талію, вони піднімають руки з вінками над головою. Дійшовши до «марини», пари розходяться в різні боки: перша — направо від глядача, друга — наліво (рис. 13).

Рис. 13

Наприкінці 12-го такту виконавиці утворюють навколо «марини» два кола (рис. 14). Шість дівчат зовнішнього кола стають обличчям до центра. Таким чином, дівчата в двох колах стоять обличчям одна до одної.

Примітка: Кожна дівчина внутрішнього кола тримає в лівій руці вінок.

VIII фігура (на 12 тактів)

З 1-го по 2-й такти. Шість дівчат внутрішнього кола беруться за руки і піднімають їх над головою, утворюючи «ворітця», в які проходять дівчата зовнішнього кола, починаючи крок з правої ноги. На останню чверть 1-го такту, помінявшись місцями, всі одночасно повертаються через праве плече, роз'єднуючи руки. Дівчата,

які після повороту утворюють внутрішнє коло, стають спиною до «марини», беруться за руки і підносять їх над головою. Дівчата зовнішнього кола стають обличчям до центра.

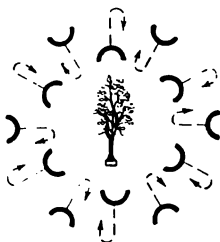

Рис. 14

На 2-й такт повторюються рухи 1-го такту, тільки у «ворітця» проходять вже інші дівчата.

З 3-го по 4-й такти. Обнімаючи одна одну правою рукою, дівчата піднімають вільні руки вгору і парами обходять коло за рухом годинникової стрілки (рис. 15).

На останню чверть 4-го такту, роз'єднуючи руки, всі стають у вихідне положення початку 3-го такту музики. Дівчата внутрішнього кола, які стоять спиною до «марини», беруться за руки і піднімають їх над головою, тримаючи вінки у лівій руці. Кожна з дівчат, що стоять поряд, бере вінок своєї сусідки правою рукою. Дівчата зовнішнього кола, які стоять обличчям до центра, також з'єднують руки, але не піднімають їх угору.

Рис. 15

З 5-го по 8-й такти. Дівчата внутрішнього й зовнішнього кіл, не роз'єднуючи рук, разом починають крок з правої ноги, рухаючись у різні боки: дівчата внутрішнього кола йдуть за рухом годинникової стрілки, дівчата зовнішнього кола — проти. На останню чверть 8-го такту всі стають у вихідне положення початку 5-го такту (рис. 16).

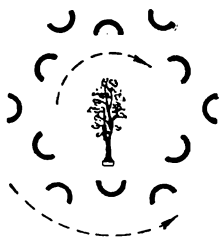

Рис. 16

З 9-го по 12-й такти. Дівчата зовнішнього кола, не роз'єднуючи рук, підходять до дівчат внутрішнього кола і проходять у «ворітця». З'єднані руки дівчат внутрішнього кола в цей час опускаються за спиною дівчат зовнішнього кола. Не роз'єднуючи рук, усі дівчата обходять повне коло за годинниковою стрілкою рухом «припадання». Вихідне положення ніг — третя позиція; у дівчат, які стоять обличчям до глядача, права нога попереду, а в тих, що стоять спиною до глядача, — ліва нога попереду (рис. 17). Руки на останню чверть 12-го такту роз'єднуються.

Рис. 17

IX фігура (на 8 тактів)

З 1-го по 4-й такти. Дівчата, які стоять обличчям до центра кола, підходять до «марини», беруть її і піднімають так, щоб руки були трохи вище за рівень плечей. Тримуючи «марину», йдуть колом проти руху годинникової стрілки.

Дівчата зовнішнього кола беруть обіруч свої вінки, піднімають над головою і, ніби милуючись ними, проходять коло за рухом годинникової стрілки, починаючи крок з правої ноги.

З 5-го по 8-й такти. Повністю повторюються рухи I — 4-го тактів, тільки обидва кола рухаються в протилежних напрямках.

Вихід зі сцени

З 9-го по 12-й такти. Усі дівчата поступово розбиваються на декілька груп. Троє, піднявши вгору «марину»,

прямують за першу кулісу справа від глядача. За ними йде решта дівчат зберігаючи між групами інтервали (рис. 18).

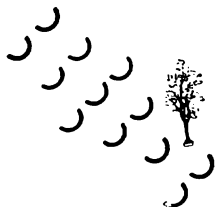

Рис. 18

Український народний хоровод

Помірно

46

сто-ро-но-ю та на мо-ю ро-жень.

жу чер-во-ну,

сто-ро-но-ю та на мо-ю ро-жень.

ну чер-во-ну.

Ой на мо-рі хви-ли, при до-ли-ні ро-са.

Сто-ро-но-ю до-щин і-де,

сто-ро-но-ю та на мій бар-ві-но-

-чок зе-ле-ний.

-ну. Для закінчення, -ну.

Сьогодні Івана,
 А завтра Купала.
 Рано-вранці сонце зійшло,
 Рано-вранці
 Та на мою роженку червону. } 2 рази

КОЗАЧОК

ОПИС ТАНЦЮ

До початку танцю виконавці стоять в останній кулісі, справа від глядача: юнак — посередині, двоє дівчат — по боках. В юнака руки відведені від корпусу в сторони. Дівчина, що знаходиться справа, подає праву руку в праву руку юнака, а та, що зліва, подає ліву руку в ліву руку юнака. Вільні руки дівчата подають одна одній, з'єднуючи їх трохи нижче рівня грудей юнака.

I фігура (16 тактів)

З 1-го по 16-й такти. Рухом № 1 «бігунець», починаючи його з правої ноги, усі одночасно виходять з останньої правої від глядача куліси (рис. 1). До кінця 14-го такту

Рис. 1

виконавці приходять у центр авансцени обличчям до глядача і на 15 — 16-й такти, не роз'єднуючи рук, роблять на місці повний поворот (на 360°) за рухом годинникової стрілки.

II фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. З центра сцени всі разом ідуть уперед рухом № 2 «тинок» (па-де-баск), починаючи його з правої ноги. Виконавши «тинок» сім разів, на 8-й такт приходять на авансцену.

Юнак, виконуючи три «притупи» на місці, повертає обох дівчат. Руки, якими дівчата були з'єднані одна з одною, вони роз'єднують і кладуть на талію. Дівчину, права рука якої була в руці юнака, він повертає в лівий бік, не роз'єднуючи рук; дівчина виконує повний поворот на місці. Водночас дівчину, яка була з лівого боку, юнак повертає вправо.

Після повороту дівчата стають обличчям до глядача, руки опускають на талію. Юнак кладе руки дівчатам на талію і стає трохи позаду них (рис. 2).

Рис. 2

III фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Виконуючи рух № 3 («виставляння на каблук поперемінно правої і лівої ноги»), всі відступають назад, як показано на рис. 2. До кінця 7-го такту приходять у глибину сцени обличчям до глядача і на 8-му такті виконують «притупи».

IV фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Дівчата на вісім тактів, музики виконують рух № 4 («колупалочку з притупами»): на 1-й такт — «колупалочку», на 2-й — «притуп» з просуванням уперед. Дівчина, яка стоїть справа від юнака, виконує «колупалочку» з лівої ноги, а та, що зліва, — з правої; руки їх у цей час відкриваються в сторони, а на просуванні вперед опускаються на талію. Прямуючи цим рухом на авансцену, дівчата виконують «колупалочку» чотири рази, а прийшовши на авансцену, наприкінці 8-го такту виконують «притупи». Руки — на талії. Юнак у цей час знаходиться в глибині сцени.

З 9-го по 16-й такти. На наступні вісім тактів дівчата опускають руки вниз, беруть кінчики стрічок і розходяться в різні боки (рис. 3). Обійшовши коло рухом «бігунець», повертаються до кінця 7-го такту на свої місця.

Коли дівчата розходяться, юнак прямує з глибини сцени вперед рухом № 5 («проста присядка»), починаючи його з правої ноги. Руки, розкриті в сторони, знаходяться трохи нижче рівня плечей.

Наприкінці 15-го такту всі приходять на авансцену, обличчям до глядача, і на 16-й такт закінчують фігуру. Дівчина, що з правого боку, повертається на місці вліво і опускає ліву руку на праве плече юнака, а правою притримує намисто; дівчина, що зліва, повертається вправо, і опускає праву руку на ліве плече юнака, а лівою притримує намисто. При цьому обидві стають до юнака впівоборота, обличчям одна до одної (рис. 3). Юнак тримає дівчат за талію.

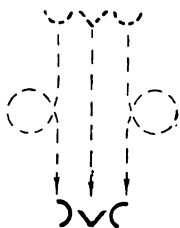

Рис. 3

V фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. На вісім тактів музики виконавці відходять спиною назад, виконуючи рух № 6 («вірьовочку»). Дівчина, що справа від юнака, починає «вірьовочку» з правої ноги, а та, що зліва від нього, — з лівої. Юнак починає рух з правої ноги. Наприкінці 8-го такту всі приходять у глибину сцени.

VI фігура (24 такти)

З 1-го по 8-й такти. Дівчата йдуть вперед рухом «бігунець» (рис. 4), до кінця 8-го такту приходять у центр авансцени і стають обличчям одна до одної, побравшись за руки. Юнак у цей час залишається в глибині сцени.

Рис. 4

З 9-го по 16-й такти. Тримаячись за руки, дівчата на місці на три такти музики тричі виконують рух № 2 («тинок»), починаючи його з правої ноги вправо. На 4-й такт виконують «притупи». Протягом наступних чотирьох тактів рух повторюється.

З 17-го по 24-й такти. Виконуючи «вірьовочку», дівчата відходять обличчям до глядача (рис. 5) і в глибині сцени, посередині, міняються місцями. При цьому дівчина, що зліва від глядача, йде попереду дівчини, що йшла справа.

Рис. 5

VII фігура (32 такти)

З 1-го по 16-й такти. Юнак із глибини сцени рухом № 7 («мітелочка») обходить повне коло (рис. 6) і наприкінці 16-го такту стає у вихідне положення початку VII фігури. Під час виконання юнаком «мітелочки» дівчата на сім тактів музики розходяться в боки рухом «припадання» і на 8-й такт виконують три «притупи». Протягом наступних восьми тактів вони повертаються на місце.

Виконуючи «припадання», дівчата опускають руки, трохи відвівши їх від корпусу, а на «притупах» кладуть на талію.

На 16-й такт, виконуючи «притупи», дівчата подають руки юнакові, як на початку танцю. Вільні руки дівчата з'єднують над його головою, утворюючи «вопітця».

З 17-го по 24-й такти. Усі просуваються вперед. Дівчата виконують «бігунець» (стримано, повільно рухаючись уперед), юнак — присядку «повзунець». Наприкінці 24-го такту дівчина, що зліва від юнака, повертається спиною до глядача. Свої ліві руки дівчата з'єднують над головою юнака. Отже, положення VII фігури з 17-го по 24-й такти зберігається, тільки дівчинг, що справа від юнака, стоїть обличчям до глядача, а та, що зліва, — спиною. Юнак знаходиться внизу, «на присядці» (рис. 7).

Рис. 7

З 25-го по 32-й такти. Юнак продовжує виконувати «повзунець». Дівчата, не роз'єднуючи рук, обходять повне коло (360°) рухом «бігунець» (проти руху годинникової стрілки, як показано пунктиром на рис. 7).

Наприкінці 32-го такту всі стають обличчям до глядача, юнак — трохи позаду дівчат. Дівчата кладуть руки на талію, юнак опускає руки вниз.

VIII фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Рухом № 8 («припадання») дівчата на перші чотири такти розходяться в лівий і правий боки, на решту чотири — повертаються на свої місця (рис. 8). Під час виконання «припадання» руки їх поступово розкриваються в сторони. Наприкінці 8-го такту дівчата виконують «притупи» і з'єднують руки, як на початку танцю.

Рис. 8

IX фігура (32 такти)

З 1-го по 8-й такти. Рухом «бігунець» трійка просувається вправо від глядача (рис. 9). Прийшовши на чотири такти музики в правий кутку сцени, юнак залишає дівчину, що зліва від нього, і на наступні чотири такти тим самим рухом прямує з другою дівчиною на авансцену. Руки в них схрещені нижче рівня грудей. На 8-й такт юнак і дівчина піднімають праві з'єднані руки над головою; обличчя їх звернені одне до одного.

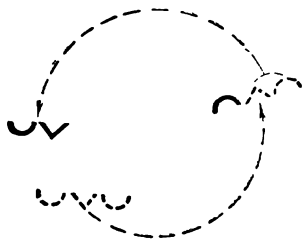

Рис. 9

З 9-го по 16-й такти. Юнак і дівчина, які йшли в парі, не роз'єднуючи рук, чотири рази виконують рух № 9 («голубці з притупами») і кожні два такти міняються місцями. На один такт музики виконуються два «голубці», на наступний такт — «притупи». Наприкінці 16-го такту приходять на свої місця і роз'єднують руки.

З 17-го по 24-й такти. Дівчина, що залишилась у правому від глядача кутку, йде по діагоналі (рис. 10) рухом № 9 («голубці з притупами»), починаючи його з правої ноги. При виконанні «голубців» руки відкриваються в сторони, на «притупах» — опускаються на талію. Наприкінці 24-го такту дівчина приходить у лівий від глядача куток сцени.

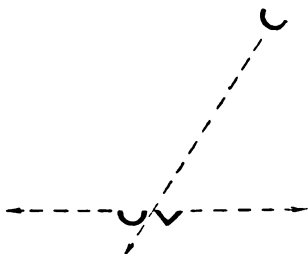

Рис. 10

Примітка: Дівчина й юнак, що знаходяться на авансцені, під час просування другої дівчини по діагоналі розходяться простими кроками в різні боки, як показано пунктиром на рис. 10.

З 25-го по 32-й такти. Дівчина, яка перейшла в лівий кут сцени, йде рухом «припадання» по авансцені, обличчям до глядача. Вихідне положення – ноги в третій позиції, ліва нога попереду. Юнак приходить у центр сцени (рис. 11).

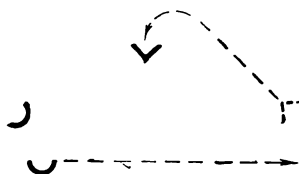

Рис. 11

Х фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Юнак посередині сцени виконує рух № 10 («підсічку»). Дівчата, що знаходяться по кутках авансцени, прямують до центра і, виконуючи «бігунець», обходять навколо юнака (рис. 12).

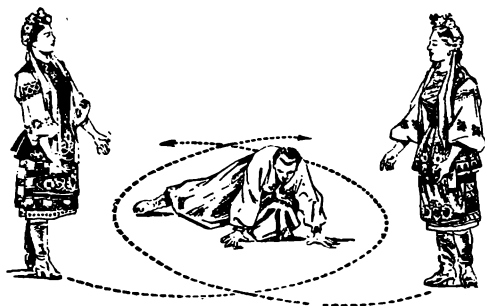

Рис. 12

Наприкінці 8-го такту юнак піднімається з «присяжки», і дівчата стають справа й зліва від нього. Дівчина справа подає юнакові ліву руку, а та, що зліва, подає праву. У вільні руки дівчата беруть кінці стрічок.

XI фігура (8 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Юнак виконує на місці «присяжку з винесенням ноги вперед». Дівчата, не роз'єднуючи рук, обходять півтора кола навкруги нього. Спершу дівчина, яка знаходилася на початку фігури зліва від юнака, проходить під рукою другої дівчини, потім проходить дівчина, яка стояла справа. Наприкінці 8-го такту дівчата міняються місцями, і всі знову стають обличчям до глядача (рис. 13). Руки з'єднані, як у I фігурі на початку танцю.

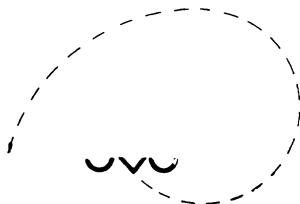

Рис. 13

XII фігура (16 тактів)

З 1-го по 8-й такти. Рухом «бігунець» усі прямують у лівий від глядача куток сцени, як показано пунктиром на рис. 13. На 8-й такт юнак стає по діагоналі біля першої куліси, обличчям у правий кут сцени, дівчата — обличчям до юнака. Дівчина, що стоїть справа, подає йому праву руку, а та, що зліва, подає ліву. Вільні руки дівчата кладуть собі на груди (рис. 14).

Рис. 14

З 9-го по 16-й такти. Прямуючи по діагоналі (рис. 14), юнак просувається вперед рухом № 11 («повзунець»). Дівчата відступають назад, виконуючи «вірвовочку». Всі швидко йдуть за куліси, і танець закінчується.

ОПИС РУХІВ

РУХ № 1

«Бігунець»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «затакт-і» — злегка присівши на лівій нозі і піднімаючи невисоко вперед праву, вільну в коліні, зробити широкий стрімкий крок правою ногою вперед, ніби пролітаючи у довжину.

На «раз» — опуститись на всю ступню правої ноги; коліно трохи зігнуте, носок — вперед, у напрямі руху. Ліва нога, вільна в коліні, піднімається невисоко вперед.

На «і» — невеликий стрімкий крок уперед лівою ногою на низькі півпальці.

На «два» — невеликий стрімкий крок правою ногою вперед на низькі півпальці. Ліва нога швидко, ніби ривком, піднімається невисоко вперед, коліна вільні, підйом витягнутий, носок — вперед за напрямом руху.

На «і» — широкий стрімкий крок лівою ногою, як на «затакт-і».

Так само рух виконується з другої ноги.

Р У Х № 2

«Тинок» (па-де-баск)

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — злегка присісти всією ступнею лівої ноги, піднімаючи невисоко вперед праву ногу, вільну в коліні, і зробити перескік з лівої ноги на праву. В момент перескоку права нога злегка відводиться вправо, описуючи в повітрі невелику дугу.

На «раз» — перескік на праву ногу вперед і трохи вправо, коліно злегка зігнуте. Ліва нога невисоко піднімається вперед, коліно вільне, підйом витягнутий, але не напружений.

На «і» — переступити лівою ногою на півпальці попереду і нахрест правої ноги.

На «два» — переступити правою ногою на місці позаду лівої ноги на всю ступню, злегка згинаючи її в коліні. Ліва нога піднімається невисоко вперед.

На «і» — перескік з правої ноги на ліву.

Так само рух виконується з другої ноги.

Р У Х № 3

«Відхід назад із виставленням поперемінно правої і лівої ноги на каблук».

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «затакт-і» — невелике присідання на обох ногах.

На «раз-і» — права нога виставляється вперед на каблук одночасно з присіданням на лівій.

На «два-і» — рух виконується з другої ноги.

Р У Х № 4

«Вихилясник» («колупалочка з притупами»)

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «раз» — злегка підстрибнувши, опуститися на всю ступню лівої ноги, коліно трохи зігнуте. Одночасно праву ногу поставити «невиворотно» на носок правіше лівої ноги; коліно злегка зігнуте і спрямоване всередину, тобто вліво, ступня — вправо. Корпус злегка повернути правим плечем уперед, голову — до правого плеча.

На «і» — пауза.

На «два» — другий підскік на всій ступні лівої ноги, коліно злегка зігнуте. Одночасно праву ногу, витягнуту в коліні, «виворотно» поставити на каблук попереду і трохи вправо. Корпус злегка повернути лівим плечем уперед, голову — до лівого плеча.

На «і» — пауза.

На наступний такт — перескік на праву ногу для виконання «колупалочки» з лівої ноги.

У танці «колупалочка» поєднується з «притупами». Наприклад, перший такт — «колупалочка» правою ногою з підскоками на лівій, другий такт — три «притупи»: правою ногою, лівою, правою.

Примітка: «Колупалочка» виконується на місці. На «притупах» виконавці просуваються вперед.

Р У Х № 5

«Присядка з винесенням ноги вперед»

Вихідне положення ніг — перша позиція.

На «раз» — з ледь помітного підскоку різко й глибоко присісти на півпальцях обох ніг, п'ятки разом, носки нарізно, коліна в боки.

На «два» — з невеликим підскоком невисоко піднятися з глибокого присідання на низькі півпальці лівої ноги, коліно зігнуте. Праву ногу, дуже зігнуту в коліні, «звиворотно» підняти вперед, доводячи ступню до коліна опорної ноги. Коліно правої ноги спрямоване вправо, підйом витягнутий, але не напружений.

При виконанні «присядки» корпус і голова прямі.

Р У Х № 6

«Вірьовочка»

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — з трохи помітним підскоком прослизнути вперед на низьких півпальцях лівої ноги, коліно вільне. Праву ногу, зігнуту в коліні, підняти попереду біля лівої ноги і перевести назад за ліву ногу; коліно спрямоване вбік і трохи вперед; підйом витягнутий, але не напружений.

На «раз» — опустити праву ногу на низькі півпальці позаду лівої ноги в третю позицію; коліно вільне або злегка зігнуте.

На «і» — з трохи помітним підскоком прослизнути вперед на правій нозі. Ліву ногу підняти попереду і переступити назад за праву ногу, як на «затакт».

На «два» — опустити ліву ногу на низькі півпальці позаду правої ноги, як на «раз».

На «і» — повторити рух, виконуваний на «затакт».

РУХ № 7

«Мітелочка»

Вихідне положення — глибоке присідання за шостою позицією.

На «раз» — не піднімаючись з глибокого присідання, зробити правою ногою крок уперед на півпальці. Вага тіла переходить на праву ногу.

На «і» — ліва нога ковзним рухом внутрішньої сторони стопи по підлозі описує півколо, починаючи трохи ззаду і прослизавши збоку вперед; коліно злегка зігнуте і спрямоване вперед.

На «два» — не піднімаючись з глибокого присідання, переступити на півпальці лівої ноги перед правою ногою, роблячи ніби крок уперед. Вага тіла переходить на ліву ногу.

На «і» — права нога ковзним рухом внутрішньої сторони стопи по підлозі описує півколо, починаючи трохи ззаду і прослизавши збоку вперед; коліно злегка зігнуте і спрямоване вперед, корпус і голова прямі.

РУХ № 8

«Припадання»

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «раз» — зробити невеликий, злегка «виворотний» боковий крок правою ногою вправо, на всю ступню, трохи присідаючи. Ліва нога відривається від підлоги і наближає ступню ззаду до правої ноги, трохи нижче кісточки, коліно злегка зігнуте і спрямоване вбік, підйом вільний.

На «і» — ліва нога опускається позаду правої ноги на півпальці, злегка випрямляючись у коліні.

На «два» — повторення руху, виконаного на «раз».

На «і» — повторення руху, виконаного на «і».

«Голубці з притупами»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «раз» — зробити крок правою ногою вперед на всю ступню, злегка присідаючи, носок спрямований вперед. Ліва нога піднімається вліво, коліно й підйом вільні.

На «і» — підскачівши на правій нозі, легко підбивати нею в повітрі ліву ногу, яка відскакує трохи вище вбік. Удар робиться внутрішньою стороною ступні об ступню, коліна вільні.

На «два» — опуститися з підскоку на всю ступню правої ноги, злегка присідаючи. Ліва нога залишається піднятою вбік.

На «і» — пауза.

Так само рух виконується з другої ноги. Голова трохи повертається в бік піднятої ноги, корпус злегка нахилється у протилежний бік.

У танці два «голубці» поєднуються з трьома «притупами».

«Притуп»

На «раз» — опуститися з підскоку на всю ступню лівої ноги, трохи відскакуючи вправо і злегка присідаючи. Права нога — у повітрі.

На «і» — зробити другий підскік на лівій нозі, підбиваючи праву.

На «два» — опуститися на всю ступню лівої ноги, як на «раз».

На «і» — пауза.

РУХ № 10

«Підсічка»

Рух виконується на одній нозі на глибокому присіданні. Другою ногою описати коло, підбиваючи попереду опорну ногу. У момент підбивання упертися в підлогу долонями обох рук.

Під час глибокого присідання на півпальцях лівої ноги коліна й носок спрямовані вперед. Права нога відведена вправо і торкається підлоги внутрішньою стороною ступні, коліно вільне або злегка зігнуте. Корпус дуже нахилений вперед. Долоні обох рук упираються в підлогу на відстані плечей.

Починаючи рух, ковзним рухом каблука по підлозі провести праву ногу вперед; носок піднятий угору. Щоб дати змогу нозі описати півколо «перед собою», відривати по черзі праву, потім ліву руку від підлоги і, переводячи ногу, зразу ж опускати долоні на підлогу. Далі спрямувати праву ногу назад ковзним рухом по підлозі зовнішньої сторони ступні і на сильну долю такту підбити ліву ногу попереду. В цей момент міцно упертися долонями в підлогу, переносячи вагу тіла на руки. Права нога рівномірно описує коло, ніде не затримуючись. Після підбивання ліва нога опускається на підлогу на півпальці, а права ковзним рухом носка по підлозі переводиться назад вправо, закінчуючи повне коло.

РУХ № 11

«Повзунець»

Вихідне становище — глибоке присідання за шостою позицією, на півпальцях, коліна спрямовані вперед.

На «раз» — трохи підскачавши, але не піднімаючись з глибокого присідання, зробити перескік на півпальці лівої ноги. Права нога піднімається вперед, випрямляючись у коліні; підйом витягнутий, але не напружений.

На «і» — пауза.

На «два» — не піднімаючись з глибокого присідання, зробити перескік на півпальці правої ноги. Ліва нога піднімається вперед, випрямляючись у коліні; підйом витягнутий.

На «і» — пауза.

КОЗАЧОК

Український народний танець

Муз. В. Кирейка

Швидко

Б

Б

Б

М 7

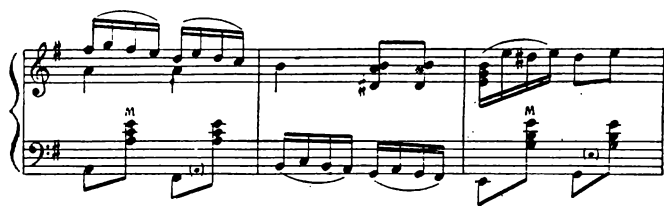
Б

М

М

Б

М

ВІЗ

Цей ігрового характеру танець складено за записами, зробленими у Чорноострівському районі, Хмельницької області. Виконується він стрімко, всесело, бадьоро.

Танець цікавий своїм рисунком і неважкий для виконання. Дівчата рухаються м'яко, плавно, юнаки — енергійно, інколи імітуючи руками змахи батога.

Даний запис розраховано на 16 дівчат і 8 юнаків. Кількість учасників може бути зменшена до 12 дівчат і 6 юнаків або до 8 дівчат і 4 юнаків.

У танці 14 фігур. Основний рух — «тинок» (па-де-баск). Дівчата виконують його на невисокому стрибку, м'яко, але стрімко, юнаки — на більш високому стрибку, енергійно.

Музичний розмір — $\frac{2}{4}$. Темп помірно швидкий

ОПИС ТАНЦЮ

Виконавці стають в останній правій (від глядача) кулісі. Дівчата, побравшись за руки, утворюють видовжене півколо — «підкову», зображаючи «віз». Юнаки, що стоять усередині «воза» (підкови) двома рядами, зображають «кучерів» (рис. 1).

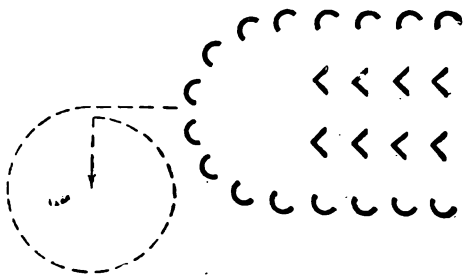

Рис. 1

Музичний вступ — 4 такти.

I фігура (16 тактів)

Виконується перша частина музики.

З 1-го по 16-й такти. Дівчата, побравшись за руки і зберігаючи побудову «підкови», плавно виходять на сцену рухом «тинок». Юнаки йдуть тим же рухом, але виконують його енергійніше, на більшому стрибку. В правій піднятій вгору руці тримають шапку, ліва рука — на талії. Усі рухаються по колу проти годинникової стрілки, а потім виходять на середину сцени і зупиняються, обличчям до глядача (рис. 1). Дівчата роз'єднують руки, юнаки одягають шапки.

II фігура (8 тактів)

Виконується друга частина музики.

Дівчата відводять руки в боки на рівні талії, долонями вгору. Ті, що йдуть з правого боку сцени, ліві руки тримають попереду корпусу, праві — трохи позаду, а ті, що йдуть з лівого боку сцени, тримають праві руки трохи попереду корпусу, ліві — трохи позаду.

З 1-го по 8-й такти. Рухом «тинок» дівчата розходяться в лівий і правий боки двома лініями, по вісім у кожній. Пройшовши мимо куліс у глибину сцени, стають там в одну лінію обличчям до глядача (рис. 2).

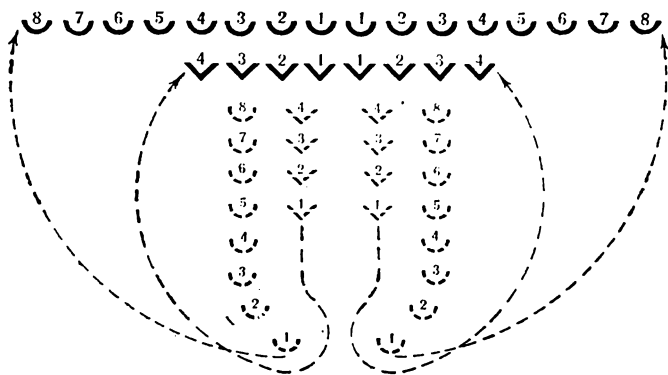

Рис. 2

Одночасно юнаки, поділившись на дві лінії по четверо в кожній, рухом «тинок» також прямують мимо куліс у глибину сцени, утворюють одну лінію і зупиняються перед дівчатами обличчям від глядача.

III фігура (8 тактів)

Виконується третя частина музики.

З 1-го по 4-й такти. Юнаки повертаються лівим плечем до глядача і виконують тричі рух № 2 («присядку з підніманням ноги вперед навхрест»), просуваючись до авансцени (рис. 3). Праві руки відводять у боки на рівні плечей, ліві — кладуть на талію, голову повертають вліво.

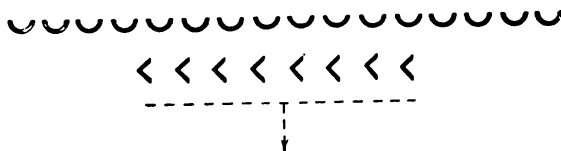

Рис. 3

На 4-й такт юнаки закінчують «присядку» потрійним «притупом», починаючи його з правої ноги. Потім повертаються на півкола вліво і стають правим плечем до глядача.

З 5-го по 8-й такти. Юнаки виконують тричі бокову «присядку» з іншої ноги, просуваючись до авансцени вже правим плечем. Голову повертають вправо, ліві руки відводять убік на рівні плечей, праві — кладуть на талію.

На 8-й такт юнаки закінчують «присядку» потрійним «притупом», починаючи його з лівої ноги, і зупиняються обличчям до глядача. Руки опускають на талію.

Дівчата під час танцю юнаків, починаючи з 1-го такту, виконують на місці такі рухи: стаючи на кожний такт на півпальці, злегка пересувають каблуки то вправо, то вліво, повертаючи ледь помітно корпус у такт рухам ніг вправо й вліво. В руках, піднятих на рівні плечей, тримають кінці стрічок.

IV фігура (на 8 тактів)

Виконується четверта частина музики.

З 1-го по 4-й такти. Юнаки в тому ж положенні, обличчям до глядача, виконують «присядку з поворотом корпусу».

З 5-го по 8-й такти. Виконується той самий рух, але з іншої ноги.

Дівчата під час танцю юнаків виконують на місці «тинок» і закінчують його потрійним «притупом», повертаючись на чверть кола вправо. «Тинок» щоразу починають з правої ноги, а «притуп» — з лівої. Руки на талії.

Зробивши чотири «тинки» і чотири потрійні «притупи», дівчата закінчують поворот на повне коло. На останню чверть 8-го такту зупиняються обличчям до глядача і подають одна одній руки навхрест (праві руки поверх лівих), з'єднуючись у пари: восьма дівчина — з сьомою, шоста — з п'ятою і т. д.

V фігура (на 8 тактів)

Виконується п'ята частина музики.

З 1-го по 4-й такти. Дівчата парами, виконуючи «тинок», просуваються до авансцени і утворюють три лінії. У першу лінію приходять три пари (восьма дівчина з сьомою, перша — з другою, сьома — з восьмою), у дру-

гу — дві пари (четверта дівчина з третьою і третя — з четвертою), у третю — три пари (шоста дівчина з п'ятою, друга — з першою, п'ята — з шостою).

У цей час юпаки, які поділилися на дві групи по чотири чоловіка, рухом «тинок» ідуть до правих і лівих куліс. Руки розведені в боки (рис. 4).

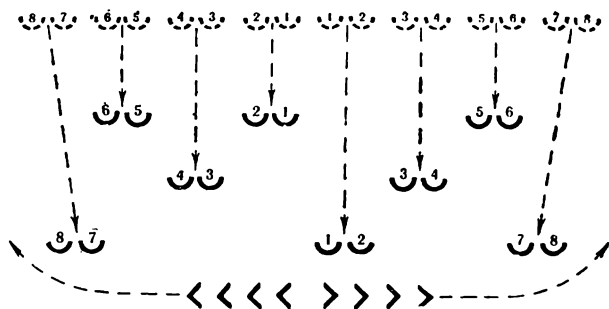

Рис. 4

З 5-го по 8-й такти. У кожній парі дівчата беруть одна одну під праву руку, а ліву кладуть на талію (рис. 5).

Рис. 5

Відхиливши злегка корпус вліво і дивлячись одна на одну, кружляють на місці рухом «тинок» за годинниковою стрілкою (рис. 6). На останню чверть 8-го такту опуска-

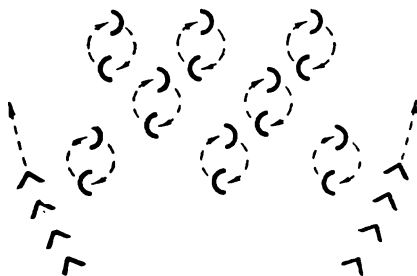

Рис. 6

ють руки і зупиняються (кожна на своєму початковому місці) обличчям одна до одної і боком до глядача.

На другу чверть 8-го такту юнаки зупиняються й повертаються обличчям до дівчат (рис. 7).

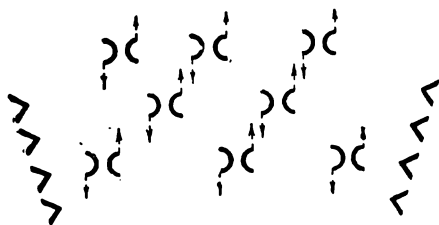

Рис. 7

VI фігура (8 тактів)

Виконується шоста частина музики.

З 1-го по 2-й такти. Рухом № 5 («голубці з притупом») дівчата розходяться в різні боки, прямуючи вправо (див. рис. 7). Починаючи рух, дівчата піднімають ліві

руки вище рівня плечей, долонями вгору, праві — кладуть на талію. Під час «притупу» обидві руки кладуть на талію.

З 3-го по 4-й такти. Дівчата виконують той самий рух вліво, починаючи з лівої ноги, змінивши відповідно положення рук.

З 5-го по 6-й такти. Виконують той самий рух, але вправо.

З 7-го по 8-й такти. Дівчата кожної пари рухом «тинок» з правої ноги міняються місцями, обходячи одна одну справа, руки тримають на талії. Потім потрібним «притупом» з лівої ноги закінчують рух і стають обличчям до глядача.

Юнаки на 1 — 8-й такти пританцьовують на місці, злегка плескаючи в долоні.

VII фігура (8 тактів)

Виконується сьома частина музики.

З 1-го по 8-й такти. Дівчата подають одна одній руки, схрещуючи їх (праві руки зверху лівих). Стоячи на місці, виконують «дрібушки» — спочатку дуже легко, а потім поступово збільшуючи силу «притупу». Голову злегка нахиляють на кожний такт то вправо, то вліво.

Юнаки в цей час кладуть руки один одному на плечі і виконують «присядку» (з поворотом корпусу, як у IV фігурі). Ті, що стоять з правого боку сцени, починають рух з правої ноги, а ті, що стоять з лівого боку, — з лівої.

VIII фігура (8 тактів)

Виконується восьма частина музики.

З 1-го по 4-й такти. Не змінюючи положення рук, дівчата рухом «тинок» розходяться в різні боки по чотири пари і прямують у глибину сцени. З лівого боку сцени рухаються слідом одна за одною: перша пара першої лінії, потім друга пара другої лінії, за нею третя й четверта пари третьої лінії. На правий бік ідуть перша й друга пари першої лінії, потім третя пара другої лінії і четверта пара третьої лінії (рис. 8).

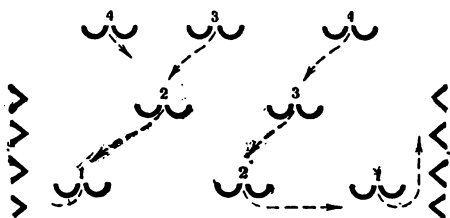

Рис. 8

Юнаки стоять на місці і злегка плескають у долоні.
З 5-го по 8-й такти. Обидві лінії дівчат зустрічаються в глибині сцени і прямують тим самим рухом до авансцени. На другу чверть 8-го такту дівчата кожної пари зупиняються і повертаються обличчям одна до одної. Утворюються два «коридори».

У цей час юнаки, поклавши руки на талію і повернувшись спиною до глядача, прямують один за одним у глибину сцени рухом «тинок». На останню чверть 8-го такту вони підходять до останньої пари дівчат (рис. 9).

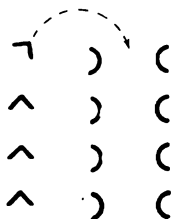

Рис. 9

IX фігура (8 тактів)

Виконується дев'ята частина музики.

З 1-го по 4-й такти. Юнаки проходять на авансцену

між лініями дівчат, виконуючи «присядку з підніманням ноги вперед нахрест». Руки схрещені на грудях.

Примітка: На 1—3-й такти «присядка» виконується з підніманням правої ноги вперед, закінчується на 4-му такті потрійним «притупом». На 5—7-й такти «присядка» виконується з підніманням вперед лівої ноги, закінчується на 8-му такті потрійним «притупом».

Одночасно дівчата «боковим припаданням» рухаються до авансцени. Руки у них відведені в боки на рівні талії (рис. 10).

Рис. 10

З 5-го по 8-й такти. Дівчата кожних двох ліній беруться за руки (рис. 11) і рухом «тинок» з'єднуються в два кола, стаючи спиною до центра (рис. 12). Всередині кожного кола залишаються четверо юнаків, які з'єднують свої праві руки в центрі кола, а лівими беруться за з'єднані руки дівчат, через одну. Утворюється фігура, що нагадує колеса із спицями (рис. 13).

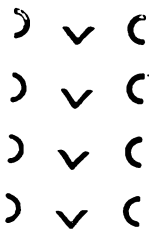

Рис. 11

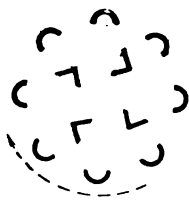

Рис. 12

Рис. 13

Х фігура (16 тактів)

Виконується десята частина музики.

З 1-го по 15-й такти. Юнаки і дівчата обох кіл прямують рухом «тинок» за годинниковою стрілкою, зображаючи колеса, що обертаються. Рухаються легко, спокійно.

На 16-й такт кожний юнак тим самим рухом підходить до двох дівчат, яких тримав за з'єднані руки, і стає між ними. Утворюються «трійки». При цьому обличчя юнаків лівого кола залишаються повернутими за рухом годинникової стрілки, а юнаки правого кола, зробивши півобороту вліво, стають обличчям проти руху годинникової стрілки. Дівчата у кожній «трійці» повертаються обличчям одна до одної, а юнаки—обличчям до дівчат (рис. 14).

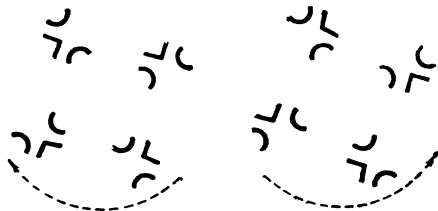

Рис. 14

Дівчата, які стоять з правого боку від глядача, починають рух з правої ноги, а ті, що стоять з лівого боку,— з лівої.

ХІ фігура (16 тактів)

Виконується одинадцята частина музики.

Кожний юнак бере за руки дівчат своєї «трійки»: дівчину, що справа від нього, бере правою рукою за ліву руку, а дівчину, що зліва,— лівою рукою за праву руку. Вільні руки дівчат відведені в боки на рівні талії, корпус повернутий до юнака. Танцюючі в «трійках» дивляться одне на одного.

З 1-го по 8-й такти. Юнаки рухаються вперед, виконуючи «повзунець», а дівчата відступають боком, виконуючи «доріжку» (рис. 15). Ліве коло йде за рухом годинникової стрілки, праве — проти руху годинникової стрілки.

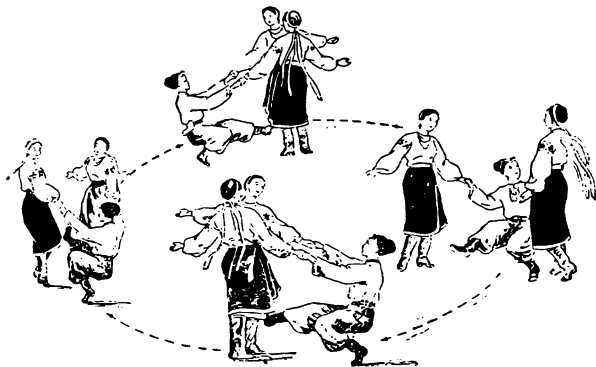

Рис. 15

З 9-го по 16-й такти. «Трійки» лівого кола з глибини сцени прямують по діагоналі у правий передній кут, а «трійки» правого кола — в лівий передній кут. Під час зустрічі в глибині сцени першою проходить «трійка» з лівого боку, другою — з правого, потім знову «трійка» з лівого боку, потім з правого і т. д. (рис. 16).

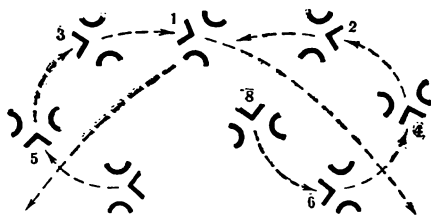

Рис. 16

На останню чверть 16-го такту юнаки підводяться й стають разом з дівчатами по діагоналі, обличчям до центра (рис. 17).

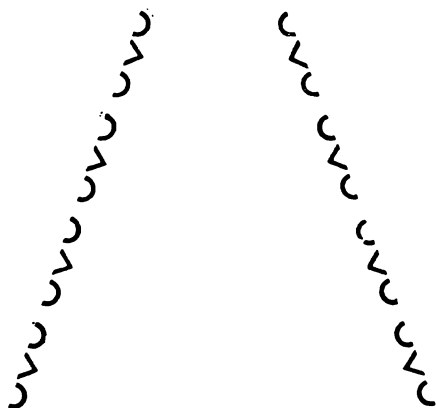

Рис. 17

ХІІ фігура (16 тактів)

Виконується дванадцята частина музики.

З 1-го по 2-й такти. Дівчата кожної «трійки», повернувшись обличчям одна до одної і схрестивши на грудях руки, виконують рух № 10 («вихілясник з притупом»). При цьому дівчина, яка стоїть з правого боку юнака, починає рух з правої ноги, а та, що з лівого боку, — з лівої ноги.

Юнаки в цей час ідуть великим «тинком» (починаючи з правої ноги) на середину сцени.

З 3-го по 4-й такти. Юнаки виконують «присядку з ударом рукою об підлогу». Закінчують «присядку» «притупом» і повертаються вліво.

Дівчата виконують «вихилясник» з іншої ноги.

З 5-го по 8-й такти. Дівчата кружляють на місці «доріжкою»: ті, що стоять справа від юнака, кружляють вправо, тримаючи правою рукою намисто, ті, що стоять зліва, кружляють вліво, тримаючи намисто лівою рукою. Вільні руки опущені вниз і злегка відведені в боки.

Юнаки повертаються на свої місця і знову виконують перед дівчатами своєї «трійки», обличчям до них (*рис. 18*), «присядку з ударом рукою об підлогу».

Рис. 18

З 9-го по 16-й такти. Повторюються рухи 1 — 8-го тактів. На останню чверть 16-го такту кожний юнак бере дівчину своєї «трійки» за талію; дівчина кладе одну руку йому на плече, другу — собі на талію (*рис. 19*).

ХІІІ фігура (8 тактів)

Виконується тринадцята частинна музики.

З 1-го по 8-й такти. «Трійки», зберігаючи діагональні лінії, кружляють на місці проти руху годинникової стрілки. Дівчата, які стоять справа від юнаків, кладуть їм на

праве плече ліву руку і просуваються рухом «тинок» попереду. Дівчата, які стоять зліва, поклавши праву руку на ліве плече юнака, виконують «вірьовочку», трохи відступаючи назад.

Юнаки роблять поворот на місці і, виконуючи «вірьовочку», разом з дівчатами теж відступають назад (рис. 19).

Рис. 19

XIV фігура (16 тактів)

Виконується чотирнадцята частина музики.

З 1-го по 16-й такти. Усі «трійки» одна за одною просуваються основним рухом по колу проти годинникової стрілки (рис. 20).

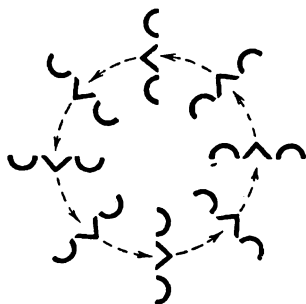

Рис. 20

Обійшовши повне коло, дівчата беруться за руки, утворюючи «підкову», а юнаки залишаються всередині «підкови», як на початку танцю. «Віз» швидко покидає сцену, зникаючи в останній лівій кулісі (рис. 21).

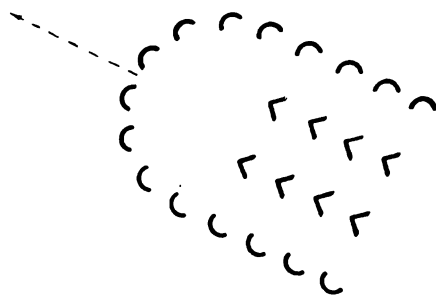

Рис. 21

Танець може закінчуватись і інакше. Наприклад, виконавці виходять зі сцени «трійками».

ОПИС РУХІВ

РУХ № 1

«Тинок» (па-де-баск)

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

Рух виконується з просуванням уперед.

На «затакт-і» — злегка присісти на лівій нозі і підняти невисоко вперед праву, переводячи її вправо по півколу.

На «раз» — зробити перескік на праву ногу, ліву ногу винести вперед.

На «і» — опустити ліву ногу попереду правої.

На «два» — переступити на праву ногу.

На «і» — злегка присідаючи на праву ногу, ліву винести вперед, убік, злегка відокремивши її від підлоги.

Так само рух виконується з іншої ноги.

Великий «тинок» (чоловічий) виконується у високому стрибку. Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — злегка присівши на лівій нозі, праву ногу підняти, витягнути вперед і трохи вліво, невисоко над підлогою. Потім зробити високий стрибок. Під час стрибка права нога проноситься в повітрі півколом вправо, коліно не дуже зігнуте.

На «раз» — опуститися з стрибка на всю ступню правої ноги, злегка присідаючи. Ліва нога, зігнута в коліні, залишається в повітрі.

На «і» — опустити ліву ногу на півпальці і поставити попереду правої. Праву ногу трохи відокремити від підлоги.

На «два» — стати на всю ступню правої ноги позаду лівої і присісти на ній.

На «і» — ліву ногу витягнути вперед і трохи вправо, невисоко над підлогою.

Так само рух виконується з іншої ноги.

РУХ № 2

«Присядка з підніманням ноги вперед нахрест»

Вихідне положення ніг — перша позиція, п'ятки зімкнуті, носки розведені.

На «раз» — з ледь помітного підскоку різко й глибоко присісти на півпальці обох ніг. П'ятки разом, носки нарізно, коліна спрямовані в боки.

На «два» — з невеликого підскоку на півпальцях правої ноги винести ліву ногу вперед вправо.

На «раз» — з ледь помітного підскоку різко й глибоко присісти на півпальці обох ніг.

На «два» — з невеликого підскоку на півпальцях лівої ноги винести праву ногу вперед вліво.

Р У Х № 3

Потрійний «притуп»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «раз» — «притуп» правою ногою з ударом на всю ступню.

На «і» — «притуп» лівою ногою з ударом на всю ступню.

На «два» — «притуп» правою ногою з ударом на всю ступню.

На «і» — пауза.

Р У Х № 4

«Присядка з поворотом корпусу»

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду. Рух виконується на чотири такти.

1-й такт:

На «раз» — з невеликого підскоку опуститись у неглибоке присідання на обидві ноги. Права нога попереду лівої, коліна розведені, п'ятки відокремлені від підлоги. Руки із стиснутими опущеними вниз кулаками розведені в боки. Корпус злегка повернуто вліво.

На «два» — з невеликого підскоку на півпальцях обох ніг присісти глибше і повернути корпус більше вліво. Права рука зігнута в лікті і піднята вгору, ліва — зігнута перед корпусом, кисті рук стиснуті в кулаки.

2-й такт:

На «раз» — повторити рух 1-го такту. З невеликого підскоку на півпальцях обох ніг опуститися в глибше присідання, повернути корпус ще більше вліво.

На «два» — виконати той самий рух на ще глибшому присіданні.

Наприкінці 2-го такту опуститися на повне присідання, повернувшись лівим плечем до глядача.

3-й такт:

На «раз» — з підскоку на півпальцях, зімкнувши ко-

ліна й розвівши п'ятки, піднятися з присідання. Руки з стиснутими кулаками розвести в боки.

На «два» — зробити підскік з невеликим присіданням на півпальці в третю позицію. Ліву ногу поставити попереду.

4-й такт:

На «раз» — підскік на півпальцях обох ніг, корпус випрямити і повернутися обличчям до глядача. Положення рук змінюється: ліва піднімається вгору й згинається перед корпусом.

На «два» — ковзнути по підлозі лівою ногою і винести її вправо, піднявши над підлогою. Руки розведені, кисті стиснуті в кулаки.

Так само рух виконується з іншої ноги.

РУХ № 5

«Голубці з притупом»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

Рух виконується на два такти.

1-й такт:

На «затакт-і» — злегка присісти на лівій нозі, праву відвести вбік, трохи відокремивши від підлоги.

На «раз» — підскачівши на лівій нозі, вдарити каблуком її об каблук правої.

На «і» — виконати той самий рух, що на «затакт».

На «два» — виконати той самий рух, що на «раз».

На «і» — пауза.

2-й такт:

На «раз» — невисокий перескід з лівої ноги на праву.

На «і» — «притуп» лівою ногою біля правої.

На «два» — «притуп» правою ногою; ліва піднімається невисоко вліво. Одночасно зробити присідання на правій нозі.

На «і» — пауза.

Так само рух виконується з іншої ноги.

РУХ № 6

«Дрібушки»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «затакт-і» — відокремити від підлоги праву ногу.

На «раз» — праву ногу поставити на всю ступню трохи вправо, а ліву відокремити від підлоги.

На «і» — поставити ліву ногу біля правої на півпальці, а праву відокремити від підлоги.

На «два» — праву ногу поставити на всю ступню.

На «і» — пауза.

Той самий рух виконується з іншої ноги.

РУХ № 7

«Доріжка з просуванням убік» («припадання»)

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — праву ногу злегка відокремити від підлоги і витягнути вбік.

На «раз» — переступити на праву ногу вправо, злегка присідаючи на ній; ліву ногу, зігнуту в коліні, підвести до кісточки правої ноги позаду.

На «і» — стати на півпальці лівої ноги. Праву ногу, випрямивши коліно і відокремивши її від підлоги, вивести вбік.

На «два» — виконати той самий рух, що на «раз».

На «і» — виконати той самий рух, що на «і».

РУХ № 8

«Повзунець»

Вихідне положення ніг — шоста позиція.

На «затакт-і» — з ледь помітного підскоку опуститися в глибоке присідання. П'ятки відокремлені від підлоги, коліна й носки зімкнуті.

На «раз» — злегка підскачовши, але не піднімаючись з глибокого присідання, перестрибнути на півпальці лівої ноги. Права нога піднімається вперед, витягується в коліні.

На «і» — пауза.

На «два» — не піднімаючись з присідання, перестрибнути на півпальці правої ноги. Ліва нога піднімається вперед, витягується в коліні.

РУХ № 9

«Доріжка з просуванням назад» («припадання»)

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — праву ногу злегка відокремити від підлоги і витягнути вперед.

На «раз» — переступити на праву ногу, поставити її на місце лівої і злегка присісти на ній. Ліву ногу, зігнуту в коліні, підвести до кісточки правої ноги позаду.

На «і» — зробити крок назад на півпальці лівої ноги, випрямивши її в коліні і відокремивши праву ногу від підлоги.

На «два-і» — виконується той самий рух, що на «раз-і».

РУХ № 10

«Вихилясник» («колупалочка») з притупом»

Вихідне положення ніг — третя позиція, права нога попереду.

Рух виконується на два такти.

1-й такт:

На «раз-і» — злегка підскачівши на лівій нозі, праву ногу поставити вправо на носок, п'яткою догори; коліно злегка зігнуте й спрямоване вліво. Праве плече повернуте вперед. Погляд — через праве плече на каблук правої ноги.

На «два» — злегка підскачівши на лівій нозі, праву ногу на тій же місці поставити на каблук догори носком, випрямивши коліно. Корпус злегка повернути й нахилити вправо.

На «і» — пауза.

2-й такт:

На «раз» — зробити «притуп» правою ногою і поставити її поряд з лівою.

На «і» — «притуп» лівою ногою.

На «два» — «притуп» правою ногою.

На «і» — пауза.

Так само рух виконується з іншої ноги.

РУХ № 11

«Присядка з ударом рукою об підлогу»

Вихідне положення ніг — третя позиція, ліва нога попереду.

Рух виконується на два такти.

1-й такт:

На «затакт-і» — зробивши підскік на лівій нозі, одночасно праву ногу із зігнутим і відведеним убік коліном підвести до кісточки лівої, позаду неї. Руки опущені.

На «раз» — з підскоку опуститися в присідання на ліву ногу. Праву ногу, випрямивши в коліні, відвести

назад Корпус нахилити вперед. Права рука описує коло знизу назад і вгору, немов замахуючись батогом.

На «два» — випрямити корпус, праву ногу підтягти і поставити впритул позад лівої.

2-й такт:

На «раз» — «притуп» лівою ногою.

На «і» — «притуп» правою ногою.

На «два» — «притуп» лівою ногою.

На «і» — пауза.

РУХ № 12

«Вірвовочка»

Вихідне положення — третя позиція, права нога попереду.

На «затакт-і» — злегка присівши на обох ногах, ковзнути на півпальцях лівої ноги вперед. Праву ногу, зігнуту в коліні, підняти до середини голінки лівої. Коліно правої ноги спрямоване вправо.

На «раз» — не піднімаючись з присідання, перенести праву ногу назад і опустити на півпальці.

На «і» — ковзнувши на півпальцях правої ноги вперед, ліву ногу, зігнуту в коліні, підняти до середини голінки правої. Коліно лівої ноги спрямоване вліво.

На «два» — не піднімаючись з присідання, перенести ліву ногу назад і поставити на півпальці.

На «і» — пауза.

В13

Український народний танець

Жваво

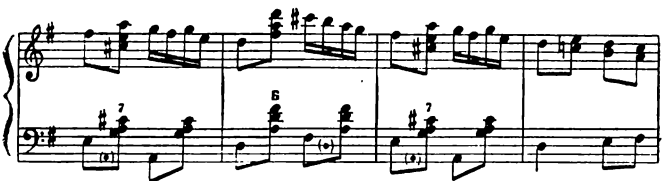
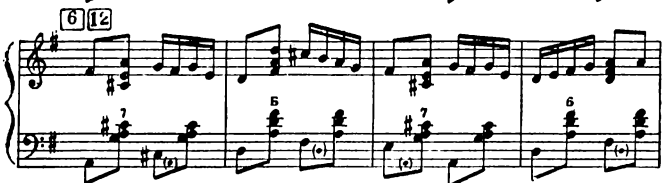
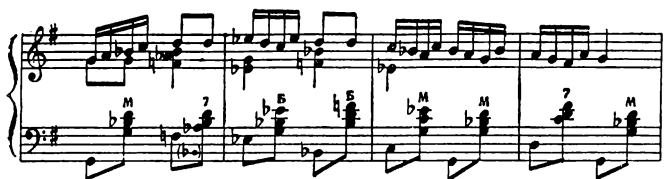
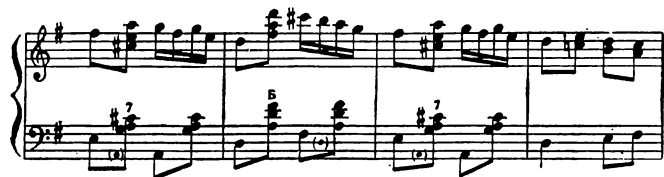
1 8*

6

9

The image displays a page of musical notation, likely for a piano piece, consisting of six systems of staves. Each system contains a treble staff and a bass staff, connected by a brace on the left. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4.

- System 1:** The treble staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The bass staff begins with a bass clef and a key signature of one sharp. The first measure of the bass staff has a '7' above it and an '(x)' below it. The second measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The third measure has a '7' above it and an '(x)' below it. The fourth measure has a '(x)' below it.
- System 2:** The first measure of the treble staff has a '2' above it and a '10' below it. The bass staff has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The second measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The third measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The fourth measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it.
- System 3:** The first measure of the bass staff has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The second measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The third measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The fourth measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it.
- System 4:** The first measure of the treble staff has a '3' above it. The bass staff has a 'М' above it and a '(x)' below it. The second measure has a 'М' above it and a '(x)' below it. The third measure has a 'М' above it and a '(x)' below it. The fourth measure has a 'М' above it and a '(x)' below it.
- System 5:** The first measure of the bass staff has a 'М' above it and a '(x)' below it. The second measure has a 'М' above it and a '(x)' below it. The third measure has a 'М' above it and a '(x)' below it. The fourth measure has a 'М' above it and a '(x)' below it.
- System 6:** The first measure of the treble staff has a '4' above it and a '11' below it. The bass staff has a '7' above it and an '(x)' below it. The second measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The third measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it. The fourth measure has a 'Б' above it and a '(x)' below it.

This page contains six systems of musical notation, each consisting of a treble and bass staff joined by a brace. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The notation includes various musical elements:

- System 1:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 6, 6, 6, M, 6, 7, 6.
- System 2:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 7, 6, 7, 6.
- System 3:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 6, M, 6, 7, 6, 7, 6, 7, 6.
- System 4:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 6, M, 6, 6, 6, 6, 7, M.
- System 5:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 7, 7, 7, 7.
- System 6:** Treble staff has eighth-note patterns. Bass staff has chords with fingerings 7, 7, 7, 7, 6.

Measure numbers 13 and 14 are indicated in boxes above the second and third systems, respectively. A first ending bracket labeled '1' spans the final two measures of the second system. A second ending bracket labeled '2' spans the first two measures of the third system.

УБРАННЯ ТАНЦЮРИСТІВ

Жіноче

Жінки носять білі льняні довгі сорочки, оздоблені вишивкою. Вишивка розміщена на верхній частині рукавів, на полику або й чохлах, по всьому рукаву, на подолках, а іноді й на комірі.

Поверх сорочки — картата вовняна плахта, подвійна або одинарна. З-під плаhti видно на 5—6 см вишиті подолки сорочки. На плахту одягається запаска ткани чи білий вишиваний фартух, коротший за плахту на 8—10 см. На талії плахта обгортається вузькою кольоровою крайкою 3—4 см завширшки, тканию з вовни. На кінцях крайки бахрома. Зав'язується крайка ззаду або збоку. Два її кінці спускаються дотолу, щоб їх було видно з-під корсетки.

Верхній одяг — пошита в талію однотонна кольорова безрукавка на підкладці — корсетка з так званими вусями — складками на спині. Навколо (по краях) корсетка обшивається вузькою стрічкою різних кольорів — в'юнчиком або чорним бархатом — плісом.

На шиї коралове намисто на п'ять — дев'ять разків (низок).

На ногах червоні або зелені шкіряні чобітки з каблуком 4—5 см заввишки.

На голові вінок із штучних польових квітів, який зав'язується на потилиці. Там же до вінка прикріплюється багато різнокольорових стрічок 75—100 см завдовжки, які спадають по спині нижче талії.

Вінки виготовляють і з кольорових стрічок — у вигляді бантів або розеток навколо голови.

Чоловіче

Чоловіки носять вишивані сорочки — «українки» (з відкладним коміром), «чумачки» або «гуцулки». Вишивка розміщена на рукавах, чохлах, комірі і маніжці.

Шаровари широкі, довгі, зібрані шнурком у поясі і кісточках. Навколо талії в кілька разів обгортається широкий однотонний яскравий або в різнокольорову смугу вовняний пояс, кінці якого заправляються на боках і спускаються додолу на 20 — 30 см.

На ногах шкіряні чоботи. На голові висока шапка — смушева або чорна каракульова.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Дівчина: — обличчя; — потилиця.

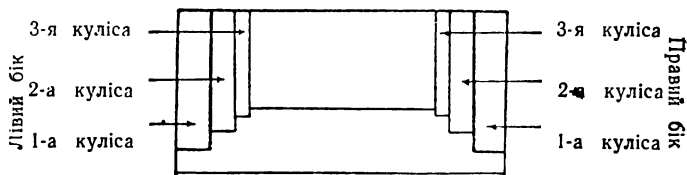
Юнак: — обличчя; — потилиця.

Напрямок руху танцюючих позначено на рисунках стрілкою, шлях просування — пунктиром.

Правий і лівий боки сцени вважати від глядача.

ПЛЯНУВАННЯ СЦЕНИ

Глибина

Передній плян

ЗМІСТ

	Стор.
Веснянка	3
Подільська полка	18
Марині	32
Котичок	50
Вн	68

